

XXXIII.

Decretum de non alienandis bonis, ad Ecclesiam Lucensem spectantibus (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Decessorum episcoporum incuria in conservandis Ecclesiae bonis. — Hinc invecta simoniae labes. — De iis non alienandis; — Nisi in pignus cogente necessitate. — Omnia huiusmodi bona Lucensi episcopo confirmantur. — Anathema contra inobservantes. — Et si episcopus sit, privationis poenam incurrat. — Alexandri PP. subscriptio.

Alexander episcopus servus servorum Dei, clero et populo sanctae Lucensis Ecclesiae, in perpetuum.

Exordium. Quamvis circa omnes Ecclesias, per orbem terrarum longe lateque diffusas, pro earum gubernatione oculum nostrae speculationis intendere oporteat; praecipue tamen erga Lucanam Ecclesiam attentissime vigilare nos convenit, quia ei propter episcopatus suscepti administrationem, et pro universalis apostolicae consideratione dupliciter quodammodo providere compellimur. Qua de causa haec nostri cordis, Deo aspirante, voluntas semper inhaerere debet, ut quae in ea vel incuria vel malitia quorundam hactenus male pullulare cognovimus, resecare et emendare studeamus; et quae ad honorem et salutem ipsius Ecclesiae spectare videantur, congrue ordinare et firmiter statuere debeamus. Ante nostra etenim tempora praecessores nostri, qui eidem Ecclesiae praesse visi sunt, seu propter carnalium propinquorum affectus, seu pecuniae amore illecti, vel etiam quorundam potentium nimia importunitate devicti, castella, terras, possessiones ipsius Ecclesiae ita indiscrete superflua effusione largiti sunt, ut nec sibi, nec familiae suae, vel reliquis sibi ministrantibus, prout congruebat, in propriis necessitatibus succurrere potuissent. Fiebat itaque propter rerum penuriam, ut ordines sacros, et ecclesiastica officia, quae pure et absque ulla venali-

(1) Ex Ughell. loc. cit.

tate, solo vitae aeternae intuitu, concedi oportet, pro pecuniae et diversorum numerum exactione, profanis quibusdam, et indignis tribuerent; et, quod omnes catholicos detestari et abominari oportet, de morte animae vitam corporis sustentarent. Proinde divina inspiratione commoti, ne de caetero tam grave peccatum ex occasione paupertatis emergat, praesenti decreto constituimus, et apostolica auctoritate firmamus, ut nullus deinceps pontificum, quibus ipsa sancta Ecclesia commissa fuerit, castella, mansos, terras, possessiones, quas non modo ad manus nostras habemus, vel quas ipsa Ecclesia in antea, Deo largiente, pure et absque contradictione acquisitura est, praeter illa, quae in beneficium hucusque dari consueverunt, aliquo ingenio alienare vel auferre, seu alicui dare moliat, nisi necessitate cogente, in pignus ea sine malo ingenio ad tempus tradiderit, ea ratione, ut ante statutum tempus eas persolvat, et recipiat. Ita sane omnem alienationem, et quamcumque dationem penitus interdiximus, ut nemo in posterum praesumat, praedictas res Ecclesiae vel per beneficium dare, aut per libellum concedere, aut quovis modo alicui personae tribuere, nisi tantum agricolis et laborantibus, et ipsi episcopo vel eius misso aut ministeriali rationem reddentibus; sed omni tempore intactae et illaesae subsistant ad utilitatem episcopi, et suae necessitatem familiae sustentandam. Ne vero in dubium venire possit a quarum rerum traditione nos nostrosque successores per omnia volumus abstinere, praesentis decreti pagina nominatim illas inserere, et adnotari praecipimus; ne vel ipsos episcopos, vel procaces et importunos petitores latere possit ipsarum rerum notitia. *Hic enumerata bona consulto relinquuntur.* Haec itaque omnia, quae praesenti decreto connumeravimus, et si quae alia noviter acquirenda, quae Deus in manus nostras vel nostrorum successorum, sicut supe-

De iis non alienandis;

Nisi in pignus cogente necessitate.

Omnia huiusmodi bona Lucensi episcopo confirmantur.

Anathema contra inobservantes.

Et si episcopus sit, privationis poenam incurrat.

Alexandri PP. subscriptio.

rius dictum est, dare voluerit, eo modo ordinamus, et firma stabilitate componimus, ut semper deinceps ad manus Lucensis episcopi teneantur, et ad privatas eius rationes spectare videantur, ut ex his valeat suae utilitati simul et honestati consulere, ac suae familiae decenter necessitati succurrere. Si quis nostrorum successorum haec, quae salubriter ad Ecclesiae honestatem, et ipsius episcopi utilitatem statuta sunt, temerario ausu infringere, vel violare praesumpserit; vel carnali amore vel iniqua cupiditate devictus, contra haec aliquo ingenio venire temptaverit, pro sua praesumptione nodo excommunicationis et maledictionis alligatum se esse cognoscat, et ab episcopali officio usque ad satisfactionem removendum, itaut omne damnum, quod ex sua malitia sibi metipsum et Ecclesiae ex hac re intulit, resarcire cogatur. Ut vero omnia, quae superius comprehensa sunt, firma et illibata Deo auctore serventur, hanc decreti paginam manus nostrae subscriptione, et sigilli nostri impressione confirmari praecipimus.

† EGO ALEXANDER solius Dei misericordia, licet indignus, Sanctae Romanae et Apostolicae Ecclesiae praesul, et Lucensis episcopus, in hac constitutionis a me factae pagina ss.

S. GREGORIUS VII

PAPA CLVII

Anno aerae Christi comm. MLXXIII.

Hildebrandus S. R. E. archidiaconus electus est Pontifex, et in Lateranensi basilica inthronizatus die 22 aprilis 1073, cum adhuc Alexandro Papae in eadem Ecclesia parentaret: dilata tamen est ordinatio in presbyterum ad octavam Pentecostes: qua facta, die 29 iunii anni eiusdem in natali apostolorum in Summum Pontificem, assumpto sibi Gregorii VII nomine, con-

secratus est. Sedit in pontificatu annos XII, mensem I, dies IV ab electionis die computandos. Fuit autem temporibus Michaelis Ducadis, mox Nicephori Botoniatis, ac post huius monachatum Alexii Comnenii in Oriente imperatorum, in Occidente vero regnante Henrico IV Germaniae rege, ac post depositionem eius Rodulpho Svecorum duce. Postquam plurimos pro Ecclesia Dei labores, maximosque pro vindicandis eiusdem Ecclesiae auctoritatisque apostolicae iuribus vexationes pertulisset, obdormivit in Domino die 25 maii anno 1085, corpus vero in Ecclesia S. apostoli et evangelistae Matthaei sepulturae traditum est. Vacavit sedes fore ad annum.

Schisma vigesimum tertium.

In Romano Pontificatu sedente Gregorio VII, gravissimum schisma passa est Ecclesia ab Henrico IV Germaniae rege, qui usum investiturarum, quas pro Ecclesiis contra canones dare consueverat, sibi a Gregorio in secunda Romana synodo interdictum egre ferens, virus, quod Saxonica gente in rebellionem persistente, pectore celaverat, ea devicta evomit in Pontificem, coactoque Wormatiae conciliabulo, eum a pontificatu deponere tentavit. Haec cum innotuissent Gregorio, diem regi indixit, lataque excommunicationis sententia, omnibus christianis iuramento, quod illi fecerant, solutis, ipsum regia dignitate privavit. Veniam petenti, quamquam subdole, non est denegata, et dignitas restituta. Sed brevi ad crimina relabentem iterata depositio et excommunicatio percussit. Quare iratus rex apud Brixiam schismaticorum conventum habuit, in quo Guibertus Ravenatensis archiepiscopus antipapa electus est, et Gregorius Papa depositus die 23 iunii anni 1080. Anno vero sequenti, die 12 martii, capta ab Henrico rege per vim urbe Roma, Guibertus inthronizatus est apud S. Petrum, et Clemens III nominatus. In schismate vixit, quamvis ab Urbano II in concilio Beneventano excom-

municatus, annos XXI, subitaque morte peremptus est, ineunte mense octobri anni 1100, cuius ossa Ravennae sepulta, Paschalis II PP. anno 1106 exhumari et in fluentia proiici fecit.

I.

Significat comiti de Roceo sub quadam conditione eam Hispaniae partem concessam, quam a Saracenorum manibus eriperet: prohibet alios principes iure eandem regionem cum copiis ingredi, partemque illam illius provinciae sibi vindicare, nisi interveniat aequa pactio persolvendi iura S. Petri (1).

SUMMARIUM

Regnum Hispaniae ab antiquo iuris S. Petri. — Hugo cardinalis S. R. E. presbyter legatus A. S. ad id missus.

Gregorius in Romanum Pontificem electus omnibus principibus in Terram Hispaniae proficisci volentibus, perpetuam salutem in Domino Iesu Christo.

Regnum Hispaniae ab antiquo iuris S. Petri.

Non latere vos credimus, regnum Hispaniae ab antiquo proprii iuris sancti Petri fuisse; et adhuc, licet diu a paganis sit occupatum, lege tamen iustitiae non evacuata, nonnulli mortalium, sed soli Apostolicae Sedi ex aequo pertinere. Quod enim auctore Deo semel in proprietates Ecclesiarum iuste pervenerit, manente eo, abusu quidem, sed ab eorum iure, occasione transeuntis temporis, sine legitima concessione divelli non poterit. Itaque comes Ewliis de Roceo, cuius famam apud vos haud obscuram esse putamus, terram illam ad honorem sancti Petri ingredi et a paganorum manibus eripere cupiens, hanc concessionem ab Apostolica Sede obtinuit, ut partem illam, unde paganos suo studio, et adiuncto sibi aliorum auxilio, expellere posset, sub conditione inter nos factae pactionis ex parte sancti Petri possideret. Qua in re et labore quicumque vestrum sibi adhaerere

(1) Extract. ex Archiv. Vatic. Extat quoque inter epist. decret. Summ. Pontif. a card. Carafa edit. anno 1591, tom. III, pag. 553.

voluerit, omni charitatis affatu communitus erga honorem sancti Petri talem animum gerat, ut ab eo et munitionis auxilia in periculis, et merita fidelitatis praemia securus accipiat. Si autem aliqui ex vobis seorsum ab illo propriis copiis eandem terram aliqua in parte intrare paraverint, decet, ut militiae causam ex animi devotione quam iustissimam sibi proponant; iam nunc omni voto concipientes et ex corde statuentes, ne capta terra easdem, quas illi, qui nunc Deum ignorantes, eam occupant, iniurias sancto Petro faciant. Hoc enim neminem vestrum ignorare volumus, quoniam, nisi aequa pactione persolvendi iuris sancti Petri, in regnum illud animadvertere statueritis, potius vobis apostolica auctoritate, ne illuc tendatis interdicens, contra feremur, quam sancta et universalis Mater Ecclesia idem a filiis suis, quod ab hostibus patiendo, non iam proprietatis suae, sed filiorum detrimento saucietur. Quamobrem hunc dilectum filium Hugonem et cardinalem Sanctae Romanae Ecclesiae presbyterum in partes illas misimus, in cuius ore nostra ad vos consilia et decreta plenius apertiusque differenda, ac vice nostra disponenda posuimus. Datum Romae secundo kalendas maii, indictione undecima.

Hugo cardinalis S. R. E. presbyter legatus Apostolicae Sedis illuc missus.

Dat. die 30 aprilis anno Domini 1073, pontif. Gregorii anno I.

II.

Monasterium Andaginense S. Huberti in Arduenna in tutelam Apostolicae Sedis suscipitur, eique bona omnia confirmantur (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Roman. Pontificum mos suscipiendi monasteria in protectionem Sedis Apost. — Quorum exemplo monasterium Andaginense sub defensione eiusdem Sedis fore declaratur. — Confirmatisque bonis

(1) In Hist. monast. huius edidit Edmundus Martène Veter. Script. collect. tom. IV.

omnibus ad illud pertinentibus, solius abbatis regimini subiicitur. — Anathema in temeratores privilegii huius. — Bona servantibus.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Theoderico abbati monasterii Sancti Petri Sanctique Huberti Andaginensis in Arduenna constituti, suisque successoribus regulariter ibidem canonice intrantibus, in perpetuum.

Exordium.

Nulli fidelium est in dubio, quin Sedes Apostolica, eo quod universalis mater, et omnium Ecclesiarum princeps est, omnibus his iure, ac debita sollicitudine praesesse debeat, ut non eas catholicae tantum religionis unitate concludat, sed generali circumspectione etiam ab his, quae extrinsecus promoventur, pro sua auctoritate salvet, et muniat; inter quas tamen cum plures inveniantur, quae speciali et propria commendatione in tutelam eiusdem Sedis Apostolicae se contulerunt, ut speciali caritate et studio suae Matris amplexae usquequaque securiores, et liberiores ab omni infestatione considerent, quas, ut dignum erat, ita Romana suscepit Ecclesia, tantaque protexit undique diligentia, ut omnibus munimenta praesidii, nonnullis quoque gratiam conferret augendi. Cuius rei plurima a nobis exempla sanctissimi viri reliquerunt, qui ante nos in illa, quam diximus, Apostolica Sede fulgentes, pro honore Ecclesiarum Dei, et exaltatione earum magis, quam pro vita aut salute sua, solliciti fuerunt; suscipientes monasteria et venerabilia loca in patrocinium apostolicae defensionis, et confirmantes ea propriis privilegiis, quatenus ex quotidiana tranquillitate ardentius in devotione divinae servitutis, et in omni bono proficerent. Qua in re quam pie, quam sancte fecerunt, et illorum nobis ostendit gloria, et ipsius rei tam fructuosa gratia. Nam cum oratoria in pace et tranquillitate consistunt, et ecclesiastica beneficia pauperes Christi nutriunt; cum vero laus Deo digne promitur, et remedia peccatorum tam vivis quam defunctis impenduntur. Unde nos in eadem Sede Apo-

stolica non nostris meritis, sed divina locati gratia, suscepti officii debitum considerantes, praefatum monasterium, cui tu, dilecte fili, et praenominatus abbas, praesesse dignosceris, tuo rogatu in tutelam Apostolicae Sedis, et nostram et successorum nostrorum defensionem suscepimus, confirmantesque et corroborantes tibi per praesentis paginam privilegii, ecclesiam Sanctae Mariae super Axonam sitam, et ecclesiam S. Sulpitii super Mosam, caeterasque possessiones tam in villis, quam castellis, caeterisque ecclesiis, et terris cultis aut incultis, seu in omnibus rebus mobilibus et immobilibus, quas nunc iure possidet, aut in posterum Deo miserante acquirat, quatenus omnia ad communem utilitatem fratrum inibi Deo famulantium sub tuo tuorumque successorum regimine et congrua dispensatione semper inconvisa illibataque permaneant. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat; et nisi vel ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta desleverit, a sacratissimo corpore et sanguine Dei Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem iuxta servantibus eidem loco, pax Domini nostri Iesu Christi, ut hic fructum bonae actionis recipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen.

*Subscripsit autem manu propria
Domnus Papa:*

MISERATIONES TUAE, DOMINE,
SUPER OMNIA OPERA TUA

Bene valete.

Datum Laterani kalendis maii per manus Petri S. R. E. presbyteri cardis-

Quorum exemplo monasterium Andaginense sub defensione eiusdem Sedis fore declaratur.

Confirmatisque bonis omnibus ad illud pertinentibus,

Solius abbatis regimini subiicitur.

Anathema in temeratores privilegii huius:

Bona servantibus.

nalis et bibliothecarii, anno primo pontificatus domini Gregorii VII Papae, indictione xi.

Dat. die 1 maii anno Domini 1073, pontif. Gregorii anno I.

III.

Excommunicatum a se denunciat Godefredum Mediolanensis Ecclesiae usurpatorem (1).

SUMMARIUM

Proemium. — Godefredi scelus in invadenda Ecclesia. — A synodo depositus et excommunicatus. — Eidem nullo pacto consentiendum.

Gregorius episcopus servus servorum Dei omnibus fidelibus Sancti Petri apostolorum principis in Longobardia commorantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Proemium.

Scire vos volo, fratres charissimi, quod et multi vestrum sciunt; quia in eo loco positi sumus, ut, velimus nolimus, omnibus gentibus maxime christianis, veritatem et iustitiam annunciare compellamur, dicente Domino: Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam, et annuncia populo meo scelera eorum (a). Et alibi: Si non annuaveris iniquo iniquitatem suam, animam eius de manu tua requiram (b). Item Propheta: Maledictus (inquit) homo, qui prohibet gladium suum a sanguine (c), idest, verbum praedicationis a carnalium increpatione. Haec ideo praelibavimus, quia inter multa mala, quae ubique terrarum fiunt, quidam ministri satanae, et praecones antechristi in Longobardia etiam fidem christianam conantur confundere, et iram Dei super se provocare. Nam, sicut scitis, Godefredus, vivente Guidone dicto archiepiscopo Mediolanensi, eandem Ecclesiam, quae quondam meritis gloriosissimae Virginis et Genitricis Dei Mariae, necnon auctoritate clarissimi doctoris B. Ambrosii inter caeteras Longobardorum Ecclesias, religione,

Godefredi scelus in invadenda Ecclesia.

(1) Ex edit. card. Carafae. (a) Isa. 58. (b) Exech. 53. (c) Ierem. 48.

libertate, ac speciali gloria enituit, nunc quasi vilem ancillam praesumpsit emere, sponsam videlicet Christi diabolo prostituere, et a catholica fide temptans eam separare, nisus est simoniaca haeresis scelere maculare. Quod audiens sancta Romana Ecclesia mater vestra, et totius christianitatis, sicut scitis, magistra, congregato e diversis partibus concilio multorum sacerdotum, et diversorum ordinum consensu, fulta B. Petri apostolorum principis auctoritate, Godefredum fidei catholicae, et legis christianae inimicum excommunicavit, et anathematis iaculo una cum omnibus sibi consentientibus transfixit. Quam excommunicationem, quod etiam inimici Sanctae Ecclesiae negare non possunt, sancti Patres antiquitus censuere, et per omnes sanctas Ecclesias totius orbis catholici viri confirmant, et confirmaverunt. Quapropter ex parte Dei omnipotentis Patris et Filii, et Spiritus Sancti, et beatorum Petri et Pauli apostolorum principum monemus vos, fratres charissimi, hortamur, atque praecipimus, ut nullo modo praedicto haeretico Godefredo consentiatis, quia illi in hoc scelere consentire, fidem Christi est negare; sed quibus modis potestis, ut filii Dei ei resistite, et fidem christianam, qua salvandi estis, omnino defendite; neque vos deterreat humana superbia, quia qui nobiscum est, maior est omnibus, et semper invictus, qui vult nos pro se laborare, et coronam legitime certantibus (ut Apostolus promittit) tribuere. Solet enim Dux noster paucis et humilibus multos et superbos conterere, et per ea, quae sunt infirma mundi, fortia quaeque confunderè. Sic enim profectus, et sic decet caelestem et invictum Principem. Omnipotens Deus, qui B. Petro oves suas specialiter commisit, et totius Ecclesiae regimen dedit, vos in eius dilectione corroboret, ut eius auctoritate a peccatis vestris absoluti, mereamini inimicos Domini comprimere, et eorda illo-

A synodo depositus et excommunicatus.

Eidem nullo pacto consentiendum.

rum ad poenitentiam provocare. Datum Romae, kal. iulii, indict. xi.

Dat. die 1 iulii, anno Domini 1073, pontif. Gregorii anno I.

IV.

Commissio episcopo Genuensi, ut virum uxorem suam dimittere non permittat, quae vult ab obiecto fornicationis crimine se expurgare (1).

SUMMARIUM

Causa commissionis. — Mulier se expurgare volens, audienda. — Si innocens sit, a viro nullatenus separanda. — Haec qui impedire tentaverit, anathemate feriatur.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Uberto Genuensi episcopo et dilectis filiis, universo loci illius clero ac populo, salutem et apostolicam benedictionem.

Causa Commissionis.

Intelligentes errorem vestrum, de periculo vestro valde timemus; quoniam sacramenta consortii coniugalis divinis sancita praeceptis et legibus inter vos malignis faedari studiis audivimus; scriptum quippe est de coniugali vinculo: Quod Deus coniunxit, homo non separet (a); et Veritas, ne vir uxorem suam nisi forte causa fornicationis relinquat, omnino prohibet (b). Nobis autem relatum est, Ansaldum quemdam concivem vestrum a patre suo coactam esse, ut uxorem propriam de fornicatione falso criminatam, nec ulterius habeat, nec iudicium purificationis eius, ad quod ipsa valde desiderat pro discutienda veritate, suscipiat. Quod quia divinis et humanis legibus valde contrarium est, primo te episcopum, deinde omnes vos admonemus, et apostolica auctoritate praecipimus, ut si mulier ad examinationem legitimam se conferre voluerit, cum omni tranquillitate et expectatione iuste comprobationibus recipiatur: et si per misericordiam Dei innocens apparuerit, separari a viro suo nullatenus patiamini. At si pater praefati Ansaldi haec, quae divina auctoritate diximus,

Mulier se expurgare volens, audienda.

Si innocens sit, a viro nullatenus separanda.

Haec qui impedire tentaverit, anathemate feriatur.

(1) Ex Arch. Vatic. (a) Matth. 19. (b) Marc. 10.

imo si quis mortalium haec impedire et prohibere praesumpserit, tuam, episcopo, fraternitatem apostolica auctoritate monemus, ut omni respectu gratiae personalis abiecto, reos anathematis gladio ferire, et a corpore Ecclesiae dissecare non desinas; et nobis extremam manum imposituris per literas tuas id quanto citius indicare non praetermittas. Praeterea volumus, ut quamcivis possis, praesentiam tuam nobis exhibere studeas. Data Laterani, quarto kalendas martii, indictione xii.

Dat. die 26 februarii anno Domini 1074, pontif. Gregorii anno I.

V.

Exhortatio ad omnes Christifideles ad succurrendum Orientalibus ab infidelibus invasis (1).

SUMMARIUM

Immanitas infidelium contra christianos captivos. — Animam pro fratribus ponendi exemplum dedit Christus. — Admonitio ad Christi fideles.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus christianam fidem defendere volentibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus, hunc virum praesentium portitorem, dum de ultramarinis nuper reverteretur partibus, apostolorum limina, et nostram praesentiam visitasse: a quo, sicut a plerisque aliis cognovimus, gentem paganorum contra christianum fortiter invaluisse imperium, et miseranda crudelitate iam fere usque ad muros Constantinopolitanae civitatis omnia devastasse, et multa millia christianorum quasi pecudes occidisse. Qua de re si Deum diligimus, et christianos nos esse cognoscimus, miseranda fortuna tanti imperii, et tanta christianorum clade nobis valde dolendum est; et non solum dolere super hac re debita sollicitudini nostrae sufficit, sed animas

Immanitas infidelium contra christianos captivos.

(1) Ex Arch. Vatic.

Animam pro fratribus ponendi exemplum dedit Christus.

Admonitio ad Christi fideles.

pro liberatione fratrum ponere, exemplum Redemptoris nostri, et debitum fraternae charitatis a nobis exigit: quia sicut ipse pro nobis animam suam posuit, et nos debemus pro fratribus nostris animas ponere. Scitote igitur, nos in misericordia Dei, et in potentia virtutis eius confisos omnibus modis id agere atque parare, ut adiutorium christiano imperio quamcunq; Deo iuvante faciamus. Unde vos per fidem, in qua per Christum in adoptionem filiorum Dei uniti estis, obsecramus, et auctoritate beati Petri apostolorum principis admonemus, ut et vos vulnera et sanguis fratrum, et periculum praefati imperii digna compassione moveat; et vestra virtus pro Christi nomine non invitam fatigationem ad ferenda fratribus auxilia subeat. Quidquid autem super hac re divina pietas vestris animis indiderit, sine mora certis legationibus nobis renunciare studete.

Datum Romae kalendis martii, indictione duodecima.

Dat. die 1 martii anno Domini 1074, pontif. anno I.

VI.

Admonitio ad Hispaniae reges et episcopos, ut Officium romanum recipiant: nec non confirmatio excommunicationis, et depositionis cuiusdam simoniaci, per legatos factae (1).

SUMMARIUM

Hispaniae cum Romana Ecclesia consensus ante Priscillianum et Arium. — Corruente religione, mundanae quoque corrumpuntur opes. — De recipiendo Romanae Ecclesiae officio. — Confirmatio sententiae latae a legatis apost. contra simoniacum.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Alphonso et Sanctio Hispaniae regibus ac paribus, et episcopis in ditione sua constitutis, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum beatus apostolus Paulus Hispaniam se adiisse significet (a), ac postea

(1) Ex Archiv. Vatic. (a) Roman. 15.

septem episcopos ab urbe Roma ad instruendos Hispaniae populos a Petro et Paulo apostolis directos fuisse, qui destructa idololatria christianitatem fundaverunt; religionem plantaverunt; ordinem et officium in divinis cultibus agendis ostenderunt, et sanguine suo Ecclesias dedicaverunt; vestra diligentia non ignoret, quantam concordiam cum Romana urbe Hispania in religione et ordine divini officii habuisse satis patet. Sed postquam vesania Priscillianistarum diu pollutum, et perfidia Arianorum depravatum, et a Romano ritu separatum, irruentibus prius Gothis, ac demum invadentibus Saracenis, regnum Hispaniae fuit; non solum religio est diminuta, verum etiam mundanae sunt opes labefactatae. Quapropter ut filios charissimos vos adhortor, et moneo, ut vos sicut bonae soboles, etsi post diuturnas scissuras, demum tamen ut matrem revera vestram Romanam Ecclesiam recognoscatis, in quo et nos fratres reperiatis; Romanae Ecclesiae ordinem et officium recipiatis, non Tolitanae, vel cuiuslibet aliae, sed istius, quae a Petro et Paulo supra firmam petram per Christum fundata est, et sanguine consecrata, cui portae inferi, id est linguae haereticorum nunquam praevalere potuerunt; sicut caetera regna Occidentis et Septentrionis, teneatis. Unde enim non dubitatis vos suscepisse religionis exordium, restat etiam, ut inde recipiatis in ecclesiastico ordine divinum officium, quod Innocentii Papae ad Eugubinum directa episcopum vos docet epistola (1): quod Hormisdac ad Hispalensem missa decreta insinuant: quod Toletanum, et Pragense demonstrant concilia: quod etiam episcopi vestri ad nos nuper venientes iuxta constitutionem concilii per scripta sua facere promiserunt, et in manu nostra firmarunt. Praeterea sicut de aliis excommunicationibus per legatos Romanae Ecclesiae factis fecimus, depositionem et

(1) Epist. 29, et vide superius in Hormisdac in Constitut. dat. anno 317, *Benedicta Trinitas* etc

Corruente religione, mundanae quoque corrumpuntur opes.

De recipiendo Romanae Ecclesiae officio.

Confirmatio sententiae latae a legatis apostolicis contra simoniacum.

excommunicationem, quam Geraldus Hostiensis episcopus cum Rembaldo in Munionem simoniacum, qui super Symeonem venerabilem fratrem nostrum Oscensem episcopum ordinatus erat (1), ratam esse decrevimus atque firmavimus, usque dum respiciens de episcopatu, quem indebite tenuit, sibi satisfaciatur, atque inde recedat. Dat. Romae decimoquarto kalendas aprilis, indictione duodecima.

Dat. die 18 aprilis anno Domini 1074, pontif. anno I.

VII.

Privilegium pro Ecclesia S. Hilarii Pictaviensis, quae sub protectione Sedis Apostolicae recipitur (2). (Simile privilegium dedit Alexander II PP. anno 1075, const. Convenit etc.)

SUMMARIUM

Bona omnia et pia donationes confirmantur. — Canonici vero non nisi Apostolicae Sedi sint subiecti. — Eorundem exemptio a quocumque episcopo etiam in receptione sacramentorum. — Annuus census Sedi Apost. persolvendus. — Dignitatis privatio, atque anathema contra violatores privilegii huius indicitur.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis canonicis S. Hilarii Pictaviensis, salutem et apostolicam benedictionem.

(3) Igitur ob reverentiam beati Hilarii confessoris, cuius corpus in eadem ecclesia requiescit, cuiusque doctrinae splendor non solum de Gallicanis partibus erroris tenebras expulit, verum etiam universali refulgens lumen contulit Ecclesiae, inclinati vestris precibus, praefatam Beati Hilarii Ecclesiam a Francorum regibus, et Aquitaniae principibus constructam, eorumque praediis, ac bonis ditatam in protectione ac tuitione Sedis Apostolicae specialiter suscipimus, huius privilegium auctoritatis nostrae de-

(1) Forte deest *tullit*. (2) Ex Cod. 1576 Biblioth. Colbertinae edidit Baluzius Miscellan. tom. VII. (3) Principium deest.

creto indulgentes. Deinde statuimus, ut quaecumque bona praefata beati Hilarii Ecclesia, ex donatione praedictorum regum et principum iuste possidet, sive in futurum iustis modis poterit adipisci, vobis perenni tempore, et sine inquietudine aliqua illibata permaneant; adiicientes, ne quisquam deinceps archiepiscopus aut episcopus Beati Hilarii Ecclesiam, aut ipsius canonicos aut clericos excommunicare, aut interdicere praesumat, sed omni eorum causa gravior ex Apostolicae Sedis iudicio pendeat. Chrisma vero, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive basilicarum, ordinationes canonicorum et clericorum, a quocumque malueritis catholico suscipiatis antistite. Ad hoc adiicimus, ut eadem Beati Hilarii Ecclesia soli Romanae Ecclesiae subdita permaneat, et de tanta semper libertate, atque auctoritate gaudeat. Ad iudicium autem perceptae huius a Romana Ecclesia libertatis per annos singulos unam auri unciam Lateranensi palatio persolvat. Si quis autem archiepiscopus, episcopus, aut quaelibet persona huius nostri privilegii paginam agnoscens, contra eam temere venire praesumpserit, si quae male facta fuerint, non emendaverit, potestatis honorisque iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore et sanguine Dei, et Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat et in extremo examine districtae ultioni subiacet. Cunctis autem illi loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Datum Laterani x kal. maii, per manum Petri sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis ac bibliothecarii primo anno

Bona omnia, et pia donationes confirmantur.

Canonici vero non nisi Apostolicae Sedi sint subiecti.

Eorundem exemptio a quocumque episc. etiam in receptione sacrament.

Annuus census Sedi Apostolicae persolvendus.

Dignitatis privatio, atque anathema contra violatores privilegii huius indicitur.

pontificatus domini VII Gregorii Papae, indictione XI (1).

Dat. die 22 aprilis anno Domini 1074, pontif. Gregorii anno I.

VIII.

Excommunicationis denunciatio contra omnes, qui detinent bona Augiensis monasterii, quae Robertus simoniacus ab illo abstulit (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Quae gesserit Alexander PP. contra Robertum. — Destitit ab incepto Robertus; — Sed qui bona ab eo acceperant, non reddiderunt. — Quare feriuntur anathemate.

Gregorius omnibus, ad quos literae istae pervenerint, etc.

Exordium.

Quamquam ad propulsandas omnium Ecclesiarum, et venerabilium locorum iniurias ex debito officii nostri, et universali providentia, quam per B. Petrum apostolorum principem licet indigne suscepimus, solícite nobis invigilandum, et elaborandum esse noscimus; his tamen locis apostolicae auctoritatis opem et scutum impensius circumferre dupliciter quodam modo compellimur, quae et in generali sanctae Romanae Ecclesiae membrorum continentia caeteris coaquantur, et singularis patrocinii privilegia prae caeteris sortiuntur. E quibus quoniam Augiense monasterium huic sanctae et Apostolicae Sedi quadam principali et individua cohaeret linea, de dispersione bonorum eius valde dolentes, quid dominus et antecessor noster Alexander venerandae memoriae Papa inde decrevit, recollere, et sententiam nostrae confirmationis

(1) *Leges XII.* Sic emendandam indictionem putavimus; anno enim 1073, et quidem die 22 aprilis, qua electus est Gregorius VII, hic Pontifex literis titulum illum Pontificibus proprium *Servus Servorum Dei* nondum praemittebat, ut vidimus *Const. I.* Mox incredibile videtur Gregorium exemptionis praerogativam ab episcopali iure concessisse Ecclesiae Pictaviensi ea die, qua electus est, cum nemo non novit, quantus hic Pontifex fuerit in ecclesiastica disciplina vindicanda. (2) *Ex edit. Card. Carafae.*

in idipsum omnibus, ad quos huius epistolae nostrae notitia pervenire poterit, destinavimus indicare. Postquam praedictus dominus noster Papa Robertum simoniacum et invasorem eiusdem monasterii nullis admonitionibus nullisque minis ad hoc flectere potuit, ut vel abbatiam dimitteret, aut pro reddenda ratione sui introitus apostolico se conspectui praesentaret, cognita veritate, quod relicta alia abbatia, ad hanc pretio anhelasset, synodali iudicio eum anathematis iaculo, nisi resipisceret, percussit, et sub eadem censura omnibus accepta ab eo beneficia ad praefatum coenobium pertinentia penitus interdixit, cunctaque ab eo disposita apostolica praeceptione cassavit, atque haec eadem per epistolam episcopo Constantiensi publice praedicanda, et per episcopatum suum divulganda mandavit. Itaque (miserante Deo) factum est ut ille ab insana occupatione abbatiae desisteret, sed non ut fautores eius contra Deum, et iustitiam accepta ab eo, monasterii bona relinquerent. Quapropter quoniam illa principali, et haeretica peste depulsa, charissimum sancti Petri filium Ecardium ex ipsa congregatione a confratribus electum, et a nobis diligenter examinatum, abbatem ibi (auctore Deo) consecravimus, cupientes, ut monasterium post longas et multas tribulationes iam ad quietem, et monasticae religionis cultum redeat, simili modo omnibus, qui a saepefato Roberto pro defendenda eius nequitia, aut exhibenda sibi fidelitate, bona abbatiae in beneficia adepti sunt, sub anathematis districtione, et animadversione interdiciamus. Nam cum ille talium institutionum auctor et distributor in loco, ad quem haeretice aspiraverat, permanere non potuit; quibus legibus, aut quo iure isti sibimet vindicabunt, quod sacrilega conventionem ceperunt. Unde etiam omnibus Christi fidelibus, qui haec cognoverint, apostolica auctoritate praecipimus, ut eos in nulla penitus christianae communionis partici-

Quae gesserit Alexander PP. contra Robertum.

Destitit ab incepto Robertus;

Sed qui bona ab eo acceperant, non reddiderunt.

Quare feriuntur anathemate

patione recipiant, dum iniquitatis et mortis suae pretium diabolica aviditate et temeritate possident. Dat. Romae VIII idus maii, indictione duodecima.

Dat. die 24 aprilis anno Domini 1074, pontif. anno II.

IX.

Commissio Trevirensi archiepiscopo et Metensi episcopo pro cognoscenda causa, quae inter Tullensem episcopum, et quemdam eius clericum versabatur (1).

SUMMARIUM

Series facti. — Committit Trevirensi archiepiscopo et Metensi episcopo cognitionem huius causae. — Clericum tutum reddendum monet. — Omniaque ablata bona eidem restituenda. — Tum convocatis Tullensibus clericis inquirendum de moribus episcopi, — Et ad Sedem Apostolicam referendum.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Udouli Trevirorum archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Series facti.

Admonere te, frater, ut ea, quae tibi committimus, fideliter agas ex charitate: ut vero velociter ex considerata causarum, vel temporum fit competentia et necessitate (2): quae quidem utraque in subscripto negotio ita te observare volumus, ut (quemadmodum credimus) fidum te et indefessum nobis cooperatorem cognoscamus. Frater iste Tullensis (ut fatetur) clericus, ad nos veniens, conquestus est nobis, quoniam iratus sit ei dominus suus, videlicet Tullensis (ut dicitur) episcopus, se exulem factum, et omnibus rebus suis expoliatum, supplicans ut apud apostolicam pietatem tantarum miserrarum aliquam inveniret consolationem. Nobis vero, cur hoc tibi acciderit, diligenter inquirentibus, retulit se ab episcopo quamdam Ecclesiam postulasse, quae ad officium custodiae quod tenebat,

(1) *Ex edit. Card. Carafae.* (2) *Admonemus te, frater, ut ea quae tibi committimus, fideliter agas, ex charitate: ut vero velociter, ex considerata causarum vel temporum competentia et necessitate: — Ita nos legendum esse putamus.*

Bull. Rom. Vol. II.

9

legali constitutione dicitur attinere. Quae de re commotus episcopus, cum ei non solum hanc denegaret Ecclesiam, sed totum officium per summam interdiceret obedientiam, respondit se non debere sibi obedientiae reverentiam, quoniam archidiaconatus, consecrationes Ecclesiarum, et ipsas Ecclesias vendendo, simoniaca haeresi se commaculasset: cum muliere quadam in publica fornicatione iaceret, de qua filium genuisset; quamque rumor esset sacramento, et desponsatione laicorum more sibi copulasse et praeterea quod nonnulli, eum ad episcopatum pactione praemii pervenisse, dicerent. His auditis episcopus, quasi de manifestis culpis poenitens, et de sua correctione tum cum hoc solo, tum cum caeteris fratribus loquens, tandem manifesta indignatione et ira super istum inflammatus est. Egressoque ab urbe episcopo, paulo post milites eius (utpote non ignorantes voluntatem domini sui) huic omnem securitatem abuegavere, et intra claustrum ei minati sunt in faciem. Quos cum insidiari vitae suae et honori intelligeret, clam discessit, ut sui absentia temperaret severitatem huius furoris. Episcopus vero confestim sua omnia diripi et publicari praecepit, et ita iste exulem se et egenum iamdiu fuisse conqueritur. Verum haec nobis inordinata, et valde iniqua videntur; quoniam si illa vera sunt, episcopus, imo exepiscopus non hunc, sed conscientiam suam odisse, et persequi debuerat: sin vero falsa (et utinam falsa) non tamen per milites, sed per disciplinam canonum, iustum corripere, et flagellare aequum fuerat. Quocirca fraternitatem tuam apostolica auctoritate commonitam, et in hac causa suffultam esse volumus, ut convocato et adiuncto tibi dilecto confratre nostro Herimanno venerabili episcopo Metensi, Tullensem conveniatis, eumque, ut clericum istum sine omni periculo vitae, et securum ab omni contumelia in claustrum suum recipiat, et officium custodiae cum Eccle-

Committit Trevirensi archiepiscopo et Metensi episcopo cognitionem huius causae.

Clericum tutum reddendum monet;

Omniaque
ablata bona
eidem resti-
tuenda.

Tum conve-
catu Tullen-
sibus clericis,
inquirendum
de moribus
episcopi,

Et ad Sedem
Apostolicam
referendum.

sia, quam postulavit, si iuste attinet, cum caeteris omnibus iustis pertinentiis, et utilitatibus suis, et praeposituram suam, et officium scholarum, nec non omnia ablata sibi bona, et tam irrationabiliter illata damna, restituat, apostolicis iussionibus commoneatis. Deinde convocatis Tullensibus clericis, per veram eos obedientiam, imo sub comminatione anathematis constringite, ut quicquid de introitu et vita episcopi sciunt, vobis aperiant, et vos undique explorata veritate, quid nobis inde credendum sit, in synodo, vel ante synodum, quam in prima hebdomada quadragesimae celebraturi sumus, per literas vestras notificare nullatenus praetermittite. Quod si episcopus (ut optamus) innocens de tot ac tantis criminibus apparuerit, quod clericus temere peccavit, quoniam ad nostram venit audientiam, qualiter iuste corrigatur, Deo aspirante, procurabimus. Si vero episcopus ea quae sibi intenduntur, veraciter remove non poterit, nullo modo ferendum est nobis vel vobis, ut locum pastoris lupus oblineat. Has autem literas ideo aperte sigillari praecipimus, ut certiores vobis auctoritatem traderemus. Dat. Romae xvii kal. novembris, indictione xiii.

Dat. die 16 octobris anno Domini 1074,
pontif. anno ii.

X.

De illegitimis ad Ecclesias non promovendis, et de constituendis coadiutoribus (1).

SUMMARIUM

Sancii regis in Sedem Apost. devotio. — Absurdum, ut is qui ex illegitimo matrimonio natus est, ad episcopatus gradum ascendat. — Sedes Apost. quamvis multa toleret, ipsa tamen a canonicis constitutionibus non discedit. — Ob morbum episcopi potest constitui coadiutor in iurisdictione exercenda.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, charissimo in Christo filio Sanctio Hispaniarum regi salutem et apostolicam benedictionem.

(1) Ex Archiv. Vatic.

Quoniam erga reverentiam Sanctae et Apostolicae Sedis regiam nobilitatem tua pia devotione et amore fervere intelligimus; te et regnum tuum dignis honoribus sublimari cupimus, et apostolicam benevolentiam non solum in nostro, verum etiam in quocumque tempore tibi, et causis tuis sinceram charitatis affectum praebere desideramus. Caeterum, quod nos de causa Aragonensis episcopatus et consulisti, et te quodammodo velle significasti, diu et multum volentes, et cum filiis Sanctae Romanae Ecclesiae tractantes, incongruum fore praevimus, quoniam in eo canonica decreta nobis obviare cognovimus. Veniens enim ad nos, sicut nosti, confrater noster Sanctius Aragonensis episcopus, multa nobis de infirmitate corporis sui conquerens, deserendi episcopatum a nobis suppliciter licentiam postulavit, quod eum morbo confectus et pene consumptus, diutius competenti ministerio regere et custodire non possit. Atque ut facilius hoc impetraret, indicavit nobis de duobus clericis, quorum alterum in episcopatum eligi, tuam, et sui ipsius voluntatem, atque consilium fore nunciavit. De quorum vita et conversatione eum interrogantes, alia omnia, praeter quod de concubinis nati erant, bona satis et honesta accepimus: et quia venerandi canones ad sacerdotii gradum tales provehi contradicunt, probare eos non satis cautum fore putavimus; ne quidquam a nobis contrarium sanctis Patribus in exemplum et auctoritatem posteris relinquatur. Solet enim Sancta et Apostolica Sedes pleraque considerata ratione tolerare, sed nunquam in suis decretis et constitutionibus a concordia canonicae traditionis discedere. Quapropter noverit dilectio tua, nos ita consuluisse, et praecipisse episcopo, ut ipse quantum possit episcopali officio in spiritualibus insistens, et auxilia provincialium episcoporum petens, ad peragendas exteriores et inferiores curas, talem clericum in Ecclesia constituat, qui

Sancii regis
in Sedem Apo-
stolicam de
votio.

Absurdum,
ut is qui ex il-
legitimo ma-
trimonio na-
tus est, ad
episcopatus
gradum ascen-
dat.

Sedes Apo-
stolica quam-
vis multa to-
leret, ipsa
tamen a cano-
nicis constitu-
tionibus non
discedit.

Ob morbum
episcopi po-
test constitui
coadiutor in
iurisdictione
exercenda.

ad tantam procuracionem providus, et si res postulaverit, ad percipiendam episcopalis officii dignitatem, et ordinem sit idoneus. Quo per annum unum aut amplius in Ecclesia consistente, si divina clementia interim episcopo vires corporis et sanitatem reddiderit, sicut iustum est, ipse in loco suo super Dominicum Gregem vigilans consistat; si vero infirmitas, et debilitas corporis sui adaucta fuerit, et administrationem commissae sibi curae nequaquam exequi poterit, tunc demum, si illius vita, mores, et disciplina probabilis fuerit Apostolicae Sedi, tuis et episcopi literis, nec non sub testimonio cleri eiusdem Ecclesiae denunciatur, et de ordinatione Ecclesiae deliberato consilio, certa vobis, et salubris, annuente Deo, responsio dabitur. Verum haec nequaquam tam absolute dixissemus, nisi quod episcopo, se excusanti, et impedimentum suae infirmitatis proponenti fraternae compassionis auditum denegare non potuimus. Haec igitur, dilecte fili, prudenter considera, et ad observanda nostra monita episcopum, quantum potes, adiuva, quatenus et tu a beato Petro apostolorum principe ad regendum tibi commissum populum adiuvari, eiusque meritis a peccatorum tuorum vinculis absolutus, aeternae beatitudinis gloria in regno Christi et Dei merearis perfrui. Data Romae octavo kalendas februarii, indict. xiii.

Dat. die 25 ianuarii anno Domini 1073,
pontif. anno ii.

XI.

Privilegium Abbatiae Romanae, super fluvium Iseram constitutae (1).

SUMMARIUM

Petitio. — Monasterii libertas confirmatur. — Sicut etiam bona omnia eidem hactenus concessa, vel in posterum concedenda. — Neminem ibidem canonicum ordinari statuitur, nisi prius regulariter se victurum professus fuerit. — Praepositi, et ministri electio ad ipsos spectare decernitur. — Sicut etiam bona omnia eidem hactenus concessa, vel in posterum concedenda. — Neminem ibidem canonicum ordinari statuitur, nisi prius regulariter se victurum professus fuerit. — Praepositi, et ministri electio ad ipsos spectare decernitur. — Sicut etiam bona omnia eidem hactenus concessa, vel in posterum concedenda. — Neminem ibidem canonicum ordinari statuitur, nisi prius regulariter se victurum professus fuerit. — Praepositi, et ministri electio ad ipsos spectare decernitur.

(1) Ex edit. Card. Carafae.

strorum electio ad ipsos spectare decernitur. — Confirmatio privilegii huius.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, fratribus consistentibus in Abbatia Romana, super fluvium Iseram constituta, salutem et apostolicam benedictionem.

Fidelitatis ac devotionis vestrae studia, quae per legatos vestros nostris auribus intimastis, accepimus. Petistis, ut Romana Ecclesia libertate, quam vestra Ecclesia ab antecessoribus nostris hactenus habuit, vos donaremus. Scripsistis etiam (quod nos valde laetificat) quosdam scilicet vestrum regularem canonicamque vitam incaepisse: quibus quaedam Ecclesiae vestrae bona vos concessisse denunciastis, rogantes, ut haec nostra firmaremus auctoritate. Vestrae itaque bonae intentioni congratulamur, et ut semper in melius proficiatis, optamus: petitionibusque vestris, obtentu filii nostri Hugonis Diensis episcopi, et vestri dilectione, annuimus, et romanam libertatem (sicuti postulastis) concedimus. Illa vero quae fratribus vestris regularibus praepositus vester Herimannus et vos donastis, et statuistis, quae et literis ad nos missis inseruistis, videlicet quicquid ipsi de bonis eiusdem Ecclesiae prius habere videbantur, et quicumque ex vobis ei se sociare regulariter voluerint, vel quod illis de suis aliquid dederit, nos quoque donamus. Possessiones autem et dispensationes Ecclesiae, quae datae fuerint, ad mensam fratrum regulariter inibi viventium pertinere, et nullum ulterius ibidem fieri, aut ordinari canonicum, nisi qui regulariter se victurum professus fuerit, nostra auctoritate statuimus. Praepositum, vel abbatem, seu cuiuslibet dispensationis ecclesiasticae ministrum, nisi quem communis electio fratrum regulariter viventium suae professionis secundum Deum elegerit, vobis praeferre, apostolica auctoritate prohibemus. Ne quis autem haec a nobis salubriter statuta violare praesumat, virtute Sancti Spiritus, et potestate nobis a Deo collata interdiximus.

Petitio.

Monasterii
libertas con-
firmatur;

Sicut etiam
bona omnia
eidem hactenus
concessa,
vel in poste-
rum concedenda.

Neminem ibi-
dem canoni-
cum ordinari
statuitur, nisi
prius regulari-
ter se victu-
rum professus
fuerit.

Praepositi,
et ministro-
rum electio
ad ipsos spe-
ctare decernitur.

Confirmatio
privilegii hu-
ius.

Ecclesiam vestram, quam per legatum Apostolicae Sedis reconciliati quaesistis, praefato filio nostro Diensi episcopo, qui et romanus, et Viennensis Ecclesiae filius est, consecrandam commisimus. Dat. Romae VII id. martii, indict. XIII (1).

Dat. die 9 martii anno Domini 1075, pontif. anno II.

XII.

Concordia super controversia inter Moravensem et Bragensem episcopos a Gregorio PP. in concilio, ambarum partium consensu, composita (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Series facti. — Divisio rei controversae, donec congrua magis ratio alterutra ex parte afferretur. — Terminus decem annorum utrique ad probationes producendas concessus.

Gregorius episcopus servus servorum Dei.

Exordium.

Quoniam ad memoriam, semperque dilucidandam causarum negotiorumque veritatem nihil aptius, nihil durabilius, quam Scripturarum paginas aestimamus; qualiter lis et discordia, quae inter confratres nostros, videlicet Ioannem Moravensem episcopum et Geboardum Bragensem de quibusdam decimis et curtibus diu protracta est, tandem per pa-

(1) Data ab illis Gregorii VII verbis, *obtentu filii nostri Hugonis Diensis episcopi*, occasione, non praetereundum est, ante Innocentii III aevum in vectum iam in Sedem Apostolicam morem, ut episcopi non filii, sed fratres a Romanis Pontificibus nuncuparentur. Innocentius siquidem in decretali Attinecens. episcopo data, cap. *Quam gravi, de Crimine falsi*, « Scribere debes, inquit, Apostolicam Sedem consuetudinem in suis litteris hanc tenere, ut patriarchas, archiepiscopos, episcopos, fratres; caeteros autem, reges etc. filios in nostris litteris appellemus.... In falsis autem litteris tibi praesentatis, in salutatione *dilectus in Christo filius* vocabaris, cum ita litteris, quas aliquando tibi transmisimus, te videre poteris a nobis *fratrem venerabilem* appellatum ». Verum ante saeculum XII non tam accurate his formulis usos fuisse arbitramur Romanos Pontifices, aut saltem litterarum apostolic. scriptores, ut nunquam episcopos filii titulo appellarint. (2) Ex edit. Card. Carafae.

tionis convenientiam in Apostolica Sede determinata sit, per literas nostras non modo praesentibus, sed et futuris notum fieri volumus. Haec enim causa cum in secundo nostri pontificatus anno residentibus una nobiscum in basilica Salvatoris multis fratribus, convocatis etiam et coram positis supradictis episcopis ad audientiam nostram, et totius ibidem congregati concilii perlata sit, diu et multum inquisita, atque rimata tanta ambiguitate, et perplexionibus involuta videbatur, ut ad sinceram veritatis et iustitiae explorationem per ea, quae tunc adhibita sunt iudicia, perducere non posset. Verum ne illorum altercatio absque pacis interventu diutius, aut fraterna odia, aut aliqua periculosa hinc, vel illinc studia accenderet; cum consilio fratrum nostrorum causam ita ex aequo dirimi constituimus, ut omnia, de quibus inter eos contentio foret, per medium dividerentur, et hic unam, ille alteram partem interim absque omni inquietudine tenerent, donec si apertiora iudicia sive scripto, aut congruis testibus invenire possent, diligentissime investigarent. Ad quod faciendum, ne forte suscitandae litis infinitae alterutri daretur occasio, terminum quoque eis decem annorum praefiximus, ut qui certis approbationibus ad iustitiam se pertinere posse confidit, infra praelibatum terminum proclamandi, et consequendi ius Ecclesiae suae, licentiam et potestatem habeat: et si alterum horum, vel utrosque (quod non optamus) interim obire contingerit, successores eorum in eadem pactione et constitutione permanere debeant. Ex ea autem parte, qua praefatus terminus, aut sub silentio, aut non ostensa veritatis et iustitiae, propter quam clamet, approbatione, transductus fuerit, nullus deinceps locus, nulla proclamandi occasio, aut super hac re renovandae quaestionis licentia supersit. Hoc igitur modo praenominatos episcopos in nostra praesentia pacificatos, et praescriptae definitioni gratum (ut vi-

Series facti

Divisio rei controversae, donec congrua magis ratio alterutra ex parte afferretur

Terminus decem annorum utrique ad probationes producendas concessus.

deatur) adhibentes assensum, ad propria cum apostolica benedictione, et fraterna charitate, dimisimus. Hoc ab omnibus inviolatum, et perpetuo inconcussum fore apostolica auctoritate praecipimus atque sancimus. Dat. Romae, VI non. martii, indictione decimatertia.

Dat. die 10 martii anno Domini 1075, pontif. Gregorii anno II.

XIII.

Declaratio suspensionis in synodo habita contra clericos concubinos et simoniacos (1).

SUMMARIUM

In sacris ordinibus constituti uxorem aut concubinam non dimittentes, sacro ministerio et beneficiis privandi. — Simoniaci ordinati omnino deponendi. — Adhortatio ad Aquileiensem patriarcham de huiusmodi decretis servandis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili Sichoardo fratri et coepiscopo Aquileiensi, salutem et apostolicam benedictionem.

Fraternitatis tuae prudentiam latere non debet, neque tui ordinis dignitatem ignorare oportet, quae statuta, quaeque decreta in peracto concilio praeteritae quadragesimae, consilio confratrum nostrorum, ac totius conventus assensu, sequentes sanctorum Patrum auctoritatem statuimus. Decrevimus enim, quod si quis eorum ordinum, qui sacris altaribus administrant, presbyter scilicet, diaconus et subdiaconus uxorem vel concubinam habet, nisi illis omnino dimissis dignam poenitentiam agant, sacris altaribus penitus administrare desistant; nec aliquo Ecclesiae beneficio ulterius potiantur, sive potitis fruantur. Qui vero simoniace, videlicet per interventum pecuniae sunt promoti, ut absque ulla spe recuperationis deponantur, apostolica censura statuimus. Monemus itaque te, dilectissime frater et coepiscope, imo apostolica tibi auctori-

(1) Ex Archiv. Vatic.

tate praecipiendo mandamus, ut tu in dioecesi tua simoniacos omnino deponas, et fornicatoribus clericis, nisi a fornicatione abstinnerint praefata conditione, officium et beneficium penitus interdicas: et suffraganeos tuos sive literis tuis seu viva voce ad te convocatos, ut idem faciant, summa cum diligentia moneas. Data Romae decimo kalendas aprilis, indictione tertiadecima.

Dat. die 23 martii anno Domini 1075, pontif. anno II.

XIV.

De servandis in Coloniensi dioecesi decretis romani concilii super clericorum castitate, et contra simoniacos editis (1).

SUMMARIUM

Coloniensis Ecclesiae in Apostolicam Sedem devotio. — Admonitio ad Coloniensem archiep. de servandis sacrorum canonum decretis super castitate clericorum. — Sedes Apostolicae auctoritas edendi nova decreta contra novos excessus. — Quid sit obedientia. — Virtus castitatis necessaria ecclesiasticis gradibus. — De simoniaco a sacris removendis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Annoni Coloniensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Constat, Ecclesiam Coloniensem inter caeteras regni Theutonici Ecclesias Sanctae et Apostolicae Sedi, cui (Deo auctore) deservimus, ita fide, et dilectione, atque obsequiis ab annis prioribus esse devinctam, ut singulari familiaritate, et gratia charitatis apud eam tamquam apud matrem dulcissima filia praepolleat. Quem benevolentiae laudabilis usum, ab antecessoribus nostris ad nos usque deductum, non solum observare, sed etiam ampliare, et augumentare pro rerum opportunitate, et temporum modis omnibus sum paratus. Hinc etiam, charissime frater, de obedientia tua securior, fiducia adhuc et moneo, atque communi-

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Adhortatio ad Aquileiensem patriarcham de huiusmodi decretis servandis.

Coloniensis Ecclesiae in Apostolicam Sedem devotio

Admonitio ad Coloniensem archiepiscopum de servandis sacro-

rum canonum decretis super castitate clericorum.

domini beati Petri auctoritate praecipio, ut ad castitatem clericorum praedicandam atque inculcandam iuxta Patrum decreta, et auctoritatem canonum cum suffraganeis tuis omnibus studiosius accingaris, ut Sponsae Christi, quae maculam nescit, aut rugam, candidatae et immaculae familiae gratiosum exhibeatur officium (a). Novit enim fraternitas tua, quia praecepta haec non de nostro sensu exculpimus, sed antiquorum Patrum sanctiones, Spiritu Sancto praedicante prolatas, officii nostri necessitate in medium propalamus; ne pigri servi subeamus periculum, si dominicam pecuniam, quae cum foenore repositur, sub silentio abscondamus. Quamquam huic Sanctae Romanae Ecclesiae semper licuit semperque licebit, contra noviter increscentes excessus nova quoque decreta, atque remedia procurare, quae rationis et auctoritatis edita iudicio, nulli hominum sit fas, ut irrita refutare. Urget nos etiam timor illius maledicti, quod per Salomonem depromitur: Maledictus homo, qui abscondit frumenta in populo (b). Et quod item per Prophetam dicitur: Maledictus homo, qui prohibet gladium suum a sanguine, idest verbum praedicationis ab increpatione carnalium (c). Sicut enim nos ad loquendum superiora exempla impellunt, ita et vos, quae de obedientia passim scripta leguntur, adhortantur, quae dicimus, fraterna charitate suscipere. Nam legitur apud Samuelem: Melior est obedientia, quam victimae (d); quasi enim scelus idololatriae est non ascultare, quasi peccatum ariolandi est non acquiescere. Quod beatus Gregorius in moralibus exponens dicit: Obedientia ergo est, sine qua, licet fidelis quisque videatur, infidelis esse convincitur (1). Sed ut ea, quae dilectioni tuae iniungimus, compendiosius efficaciusque prosequaris, cum fratribus et coepiscopis tuis concilium te cogere suademus, in quo quam maximo poteris clericorum cactu congregato, le-

(a) Ephes. 5. (b) Prov. 11. (c) Ierom. 48. (d) 1 Reg. 15 et Eccles. iv. 17. (1) Greg. lib. 33, cap. 10.

Sedis Apostolicae auctoritates edendi nova decreta contra novos excessus.

Quid sit obedientia

ges canonicas, et Sedis Apostolicae auctoritatem, tuamque et confratrum omnium patenter promulgatis, quanta castitatis sit virtus, quamque ecclesiasticis gradibus necessaria, seu quam sponsi virginis, et virginis sponsae cubicularis sit competens (ut Deo donante nosti) latius exponens. Subinde firmiter pronuntiabis non ulterius sibi licere, quod in perniciem sui hactenus usurparunt, cum tolerabilius omnino sit cessare ab officio, quam incestam, vel etiam molestam suo Salvatore ingerere servitum; et inde sibi iram coacervare atque supplicium, unde praemium debuit emereri. Quod si te fideliter haec et firmiter exequentem tribulatio ac persecutio invenerit, respice ad eum, qui dixit: Confidite, ego vici mundum (a). Nos quoque clypeo beati Petri munitos indubitanter noveris, seu ad repellendos hostes, si possumus, seu ad protegendum te, omni hora paratissimos inveniri. Illud quoque fraternitati tuae notum esse volumus, contra simoniacam haeresim in synodo confirmasse (nam a sanctis Patribus longe ante statutum est) ac vehementer prohibuisse, ut neque Ecclesiae ullatenus vendantur, aut pro manus impositione pretium accipiatur. Quod si hoc modo ordinatus aliquis fuerit, eum a Missae celebratione, et Evangelii lectione omnimodis removemus: et ut haec diligenter observetis, enixius admonemus. Dat. Romae iv kalend. apr., indictione XIII.

Dat. die 29 martii anno Domini 1075, pontif. anno II.

XV.

Eiusdem fere argumenti ad archiepiscopum Magdeburgensem (1).

SUMMARIUM

Spei in Deum vis. — Quae episcopis vigilantia inesse oporteat contra pullulantes excessus. — De clericorum libidine refracuanda.

(a) Ioan. 16. (1) Ex edit. Card. Carafae.

Virtus castitatis necessaria ecclesiasticis gradibus.

De simoniacis a sacris removendis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Wexelino Magdeburgensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem.

Spei in Deum vis.

Legimus, Iosue, cum in populo Dei Magistro succedens ducatum suscepisset (a), ita sollicita et vigilantia obedientia exercuisse officium, ut (quod de aliis raro scriptum est) caelesti fretus virtute elementis potentialiter imperaret (b). Nam et fluvium Iordanem ad transitum exercitus cursum naturalem sistere fecit, et solem volubili mobilitate in occasum anhelantem, donec adversarios ulcisceretur, quasi alter creator stare praecipit (c). Is etiam muros Iericho septeno perlustrans circuitu sacerdotalium clangore tubarum subruit et evertit. Vides, charissime frater, quid fervens in divinis causis animus, quid prompta obedientia meruerit. Ad huius similitudinem facti nos, qui populum christianum instituendi magisterium suscepimus, mentem vigilantem intendere debemus, ne adversariae potestatis muros contra verum Iosue rebellantes et erectos silentio nostro stare, aut roborari patiamur. Quamobrem fraternitati tuae apostolica auctoritate iniungimus atque praecipimus, ut ad castitatem clericorum praedicandam, et studiosius inculcandam, buccina sacerdotali vehementius et instantius instrepes, donec Iericho muros, idest defectionis opera, et sordidae libidinis pollutiones, dissipes et subvertas; sicut ad Prophetam: Posui te hodie super gentes, et super regna, ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipes, et aedifices, et plantes (d). Non nostra decreta (quamquam licenter, si opus esset, possemus) vobis proponimus, sed a sanctis Patribus statuta renovamus, ne nostro silentio servi dominicam pecuniam abscondentis sententiam incurramus (e). Elabora igitur in ista opportune, importune (f), ut domus Dei tibi commissa purificetur: quatenus et a nobis de obedientia tua

(a) Iosue 4. (b) Iosue 10. (c) Iosue 6. (d) Ierem. 2. (e) Matth. 23. (f) Timoth. 11. 4.

gratias merearis, et tui laboris praemium recepturus in Domini tui gaudium laetus introducaris. Dat. Romae iv kal. aprilis, indictione decimatertia.

Dat. die 29 martii anno Domini 1075, pontif. anno II.

XVI.

Declaratio depositionis Bambergensis episcopi propter simoniam (1).

SUMMARIUM

Bambergensis Ecclesia Romanae specialis filia. — Eius episcopus depositus propter simoniam. — Decretum pro securitate honorum ad eam spectantium.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clero et populo Babembergensis Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum est pene omnibus, in Theutonicis partibus habitantibus, quod Babembergensis Ecclesiae specialis quodammodo filia adhaeret Matri suae Romanae Ecclesiae, cui Deo auctore deservimus, licet indigni: ac proinde tanto sollicitius vigilantiae nostrae nos oportet sibi curam impendere, quanto familiarius Apostolicae Sedis est munimine contuenda. Unde, quia quidam idiota praedictam Ecclesiam simoniaca perfidiae haeretica pravitate subversus invaserat, eam a iugo sacrilegae pervasionis illius provida consideratione liberare studuimus. Exemimus quidem gladium apostolorum principis Petri, et in eum apostolica auctoritate sententiam promulgavimus. Verum quia in exclusione talium solent Ecclesiae multa damna pati, et bona earum distrahi, et disperdi; dignum duximus imminenti damno Ecclesiae praecavere, ac proinde sacrilegis et tyrannis apostolica auctoritate resistere, interdicens, ne occasione exclusionis illius res Ecclesiae auferre, vel quolibet modo alienare praesumant. Quapropter ex parte Dei et apostolorum Petri et Pauli interdicens, ut nulla

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Bambergensis Ecclesia Romanae specialis filia.

Eius episcopus depositus propter simoniam

Decretum pro securitate honorum ad eam spectantium.

alicuius dignitatis seu potestatis, sive cuiuslibet conditionis persona, res iam saepe fatae Ecclesiae, maxime thesaurum et praedia, auferre, vel aliquo modo alienare iniuste diripiendo praesumat, donec omnipotens Deus per interventum beati Petri Ecclesiae illi idoneum pastorem provideat. Si quis vero contra huius interdictionis paginam venire temptaverit, noverit se gratiam sancti Petri amittere, et apostolicae animadversionis ultione plectendum. Dat. Romae, xii kal. maii, indictione decimatertia.

Dat. die 20 aprilis anno Domini 1075,
pontif. anno ii.

XVII.

Confirmatio sententiae eiusdem (1).

SUMMARIUM

Herimannus episcopus iudicio Sedis Apostolicae se subtrahit, — Et Ecclesiam tyrannice occupat; — Quare anathematizatur et sacerdotali quoque privatur officio: quousque Apost. Sedi se praesentet. — Item sententia excommunicationis in eos, qui ab illo aliqua Ecclesiae praedia acceperunt, ut ei faverent.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clero et populo Babenbergensis Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

Literas, quas Poppo praepositus Ecclesiae vestrae cum his, qui secum erant decepti, simulata poenitentia falsaque religione Herimanni olim dicti vestri episcopi, incaute a nobis nimia sub festinatione recedentes, ad vos deferre neglexerunt, nostro sigillo insignitas; ideo vobis ad praesens dirigere dignum duximus, ut in illis manifeste cognoscatis, quae fuerit de iamdicto pseudoepiscopo nostra voluntas, quamque sententiam damnationis iudicio sanctae Apostolicae Sedis in eum promulgavimus: indubitanter credentes, quoniam nullius supplicatio aut fraudolentia ab eadem voluntate, sive sententia ex eo, quod se iudicio sanctae

Apostolicae Sedis subtrahit, animum nostrum potuit revocare, vel nunquam Deo auctore mutare valebit. Verum quia sub obtemperu religionis, ac mentitae poenitentiae sanctam Babenbergensem Ecclesiam, specialem quodammodo sanctae Romanae Ecclesiae filiam, tyrannide conatus est confundere, bonaque illius dilapidare, atque disperdere, priorem sententiam confirmantes, ad cumulum damnationis eius hoc addimus, ut irrecuperabiliter ab episcopali officio semotus, a sacerdotali quoque sit omnino seclusus, quousque apostolicae se audientiae repraesentet, paratus eam cautionem facere, quam vestrae Ecclesiae cognoverimus expedit. Ab episcopali vero officio eum segregamus, quia simoniace invasit Ecclesiam; sacerdotali quoque eum idcirco privamus, quoniam sub specie sanctitatis visus est eam dilaniare atque confundere. Et quia tanta mala contra Ecclesiam quoquomodo olim sibi commissam exercere non timuit, anathematis eum vinculo innodamus, quousque supradicto modo se apostolicae audientiae repraesentet; nisi forte in extremis ductus dignam poenitentiam accipiat, eo tamen tenore, ut si convaluerit, simili modo (ut dictum est) se Apostolicae Sedi repraesentare festinet. Eodem quoque anathemate percutimus eos, qui ab initio promotionis eiusdem aliqua praedia Ecclesiae ab eo acceperunt, ut sibi faverent ad eius malitiam contuendam, permaxime illos, qui postquam se Apostolicae Sedis iudicio subtrahit, ab eo aliquid in praediis vel in thesauris Ecclesiae acceperunt ad conservandum eum, ut in sua pertinacia perseveret, nisi resipuerint, videlicet ut condigna satisfactione, quod praedicto sacrilegio peccaverunt, emendent, nobisque suam poenitentiam resignare festinent. Dat. Laureti xiii kal. augusti, indictione decimatertia.

Dat. die 20 iulii anno Domini 1075,
pontif. anno iii.

Et Ecclesiam tyrannice occupat:

Quare anathematizatur et sacerdotali quoque privatur officio: quousque Ap. Sedi se praesentet.

Item sententia excommunicationis in eos, qui ab illo aliqua Ecclesiae sine praedia acceperunt, ut ei faverent

Herimannus episcopus iudicio Sedis Apostolicae se subtrahit.

(1) Ex edit. Card. Carafae.

XVIII.

Depositio Ottonis Constantiensis episcopi, et cleri populique absolutio ab obedientia ei praestanda (1).

SUMMARIUM

Admonitiones praeviae episcopo factae. — Clericorum libido et simoniaca labes non ferendae. — Ottonis inobedientia et rebellio. — Iteratae admonitiones. — Obedientia ei non praestanda, si contumax extiterit. — Contra Deum superbienti resistendum. — Quale peccatum sit inobedientia.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clericis et laicis maioribus et minoribus in Constantiensi episcopatu consistentibus, christianam legem diligentibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Misimus fratri nostro, episcopo vestro Ottoni literas exhortatorias, per quas pro nostri necessitate officii apostolica auctoritate iniunximus illi, ut simoniacam haeresim de Ecclesia penitus sua excluderet, et castitatem clericorum studiose praedicandam suscipere, et firmiter tenendam episcopali vigilantia inculcasset. Nam sic eam nobis evangelicae et apostolicae literae, authenticarum synodorum decreta, et eximiorum doctorum praecepta insinuant, ut eam dissimulare et negligere, sine magno animae nostrae et populi cristiani detrimento, non possimus. Sed episcopus vester, ut nobis relatum est, quae paterne suaseramus, perficere non curavit; et ut non solum inobedientiae, verum etiam rebellionis offensam contraheret, quemadmodum accepimus, palam clericis suis iussioni nostrae, immo beati Petri, omnino contraria permisit; itaut qui mulierculas habuerant, retinerent: et qui non habebant, illicita temeritate subintroducerent. Quod ut audivimus, moleste ferentes, secundam ei scripsimus epistolam, indignationis ei nostrae motus ostendentes, et idem praeceptum iterato acris inculcantes; tum etiam ipsum ad

(1) Ex vita Gregorii VII apud Bolland. ad d. 25 maii cap. iv.

Bull. Rom. Vol. I.

10

synodum romanam, quae prima proxima quadragesimae hebdomanda est, advocavimus, ut pro se rationem reddat, et inobedientiae causas, si rationabiles habuerit, in audientiam totius conventus exponat. Hoc ideo, fratres charissimi, vobis innotescimus, ut animae vestrae saluti consulamus. Si enim beato Petro et sanctae Sedi Apostolicae fronte aperta repugnans et contumax esse voluerit, liquido manifestum est, quod qui matrem vel patrem inhonorat nullam a fidelibus patris et matris iure obedientiam exigere aut quaerere debeat. Indignum est enim, ut qui magistro detrectat subesse, magister auditoribus postulet praesesse. Quapropter omnibus, sicut praediximus, maioribus atque minoribus, Deo, et B. Petro adhaerentibus, apostolica auctoritate praecipimus, si in obduratione sua persistere voluerit, nullam ei obedientiae reverentiam exhibeatis; nec id animae vestrae perniciem esse putetis; nam si, ut toties iam praediximus, praeceptis apostolicis voluerit esse contrarius, ab omni illius subiectionis iugo beati Petri auctoritate absolvimus ita universos, ut cum sacramenti obligatione quilibet ei fuerit obstrictus, quamdiu Deo omnipotenti, et Sedi Apostolicae rebellis extiterit, nulla ei fidelitatis exhibitione fiat obnoxius. Non enim cuilibet personae contra Creatorem suum, qui cunctis praeponeendus est, aliquis debet obedire; sed debemus contra Deum superbienti resistere, ut saltem hac necessitate coactus ad viam iustitiae addiscat redire. Quanti enim periculi, quantaque a christiana lege sit alienationis, obedientiam, maxime Apostolicae Sedi, non exhibere, ex dictis beati Samuelis prophetae potestis cognoscere, quae sanctissimus papa Gregorius in ult. lib. Moralium procuravit exponere. Ut ea autem sint nobis in promptu, scripta transmissimus, quatenus indubitanter sciatis, nos vobis novam non dicere, sed antiquam sanctorum Patrum doctrinam propalare: Hinc Samuel ait: Melior est obedientia,

Obedientia ei non praestanda, si contumax extiterit.

Contra Deum superbienti resistendum.

quam victima; et ascoltare magis, quam offerre adipem arietum (a); quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus idololatriae nolle acquiescere; obedientia quippe victimis iure praeponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero propria voluntas mactatur. Tanto igitur quisque Deum citius placat, quanto ante eius oculos repressa arbitrii sui superbia gladio praecepti se immolat. Quo contra ariolandi peccatum inobedientia dicitur, ut quanta sit virtus obedientiae demonstratur. Ex adverso igitur melius ostenditur, quid de eius laude sentiat. Si enim ariolandi peccatum est repugnare, et quasi scelus idololatriae nolle acquiescere, sola obedientia est, quae fidei meritum possidet; sine qua quisque convincitur infidelis, etsi fidelis esse videatur.

XIX.

Deposito, iterataque excommunicatio Henrici quarti imperatoris: absolutioque vassallorum a iuramento fidelitatis.

SUMMARIUM

Imploratio divini auxilii. Deposito Henrici regis. — Absolutio vassallorum a iuramento fidelitatis. — Excommunicatio eiusdem Henrici regis.

Gregorius Papa VII, etc.

Beate Petre apostolorum princeps, inclina quaesumus pias aures tuas nobis, et audi me servum tuum, quem ab infantia nutriti, et usque ad hunc diem de manu iniquorum liberasti, qui me pro tua fidelitate oderunt, et odiunt. Tu mihi testis es, et Domina mea Mater Dei, et B. Paulus frater tuus inter omnes sanctos, quod sancta Romana Ecclesia me invitum ad sua gubernacula traxit, et ego non rapina arbitratus sum ad Sedem tuam ascendere, potiusque volui vitam meam in peregrinatione finire, quam locum

(a) 1 Reg. 5.

tuum pro gloria mundi, saeculari ingenio arripere. Et ideo ex tua gratia, non ex meis operibus, credo, quod tibi placuit et placet, ut populus christianus tibi specialiter commissus mihi obediat? specialiter pro vice tua mihi commissus, et mihi tua gratia est potestas a Deo data ligandi atque solvendi in caelo et in terra.

§ 1. Hac itaque fiducia fretus, pro Ecclesiae tuae honore et defensione, ex parte omnipotentis Dei Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, per tuam potestatem et auctoritatem, Henrico regi filio Henrici imperatoris, qui contra tuam Ecclesiam inaudita superbia insurrexit, totius regni Theutonicorum, et Italiae gubernacula contradico.

§ 2. Et omnes christianos a vinculo iuramenti, quod sibi faciunt, vel fecerunt, absolvo; ut nullus ei sicut regi serviat, interdico. Dignum est enim, ut qui studet honorem Ecclesiae tuae imminuere, ipse honorem amittat, quem videtur habere.

§ 3. Et quia sicut christianus contempsit obedire, nec ad Deum rediit, quem dimisit, participando excommunicatis, meaque monita, quae pro sua salute sibi misi (te teste) spernendo, seque ab Ecclesia tua, tentans eam scindere, separando, vinculo eum anathematis vice tua alligo; et sic eum ex fiducia tua alligo, ut sciant gentes, et comprobent, quia tu es Petrus, et super tuam petram filius Dei vivi aedificavit Ecclesiam suam, et portae inferi non praevalent adversus eam, etc.

Actum anno ab incarnatione Domini M.LXXV, indictione tertiadecima.

Dat. anno Domini 1075, pontif. anno III.

XX.

De huiusmodi anathematizatione ad omnes Christifideles (1).

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus, qui cupiunt se annumerari inter oves, quas Christus beato Petro commisit, salutem et apostolicam benedictionem.

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Deposito Henrici regis.

Absolutio vassallorum a iuramento fidelitatis.

Excommunicatio eiusdem Henrici regis.

Audistis, fratres, novam et inauditam praesumptionem: audistis sceleratam schismaticorum, et nomen Domini in beato Petro blasphemantium garrulitatem et audaciam: audistis superbiam ad iniuriam et contumeliam Sanctae et Apostolicae Sedis elatam, qualem vestri Patres nec viderunt nec audierunt unquam, nec scripturarum series aliquando a paganis vel haereticis docet emersam; cuius mali, etsi aliquod unquam post fundatam et propagatam fidem Christi praecessisset exemplum, omnibus tamen fidelibus pro tanto contemptu et conculcatione apostolicae, immo divinae auctoritatis dolendum foret, et gemendum. Quapropter si beato Petro claves regni caelorum a Domino Deo nostro Iesu Christo traditas esse creditis, et vobis per manus ipsius ad aeternae vitae gaudia introitum patere cupitis, cogitandum vobis est, quantum nunc de irrogata sibi iniuria dolere debeatis. Nisi enim hic, ubi per discriminationum vestra fides et corda probantur, socii passionum efficiamini, procul dubio non estis digni, ut participes futurae consolationis, et filii regni caelestem coronam (a), et gloriam sortiamini. Rogamus igitur charitatem vestram, ut instanter divinam misericordiam implorare studeatis; quatenus aut corda impiorum ad poenitentiam vertat, aut reprimendo eorum nefanda consilia, quam insipiens et stulti sint, qui Petram a Christo fundatam evertere, et divina privilegia violare conantur, ostendat. Qualiter autem, aut pro quibus causis beatus Petrus anathematis vinculo regem alligaverit, in cartula, quae huic inclusa est, plene potestis cognoscere.

XXI.

De Tedaldo, in Mediolanensem Ecclesiam intruso, ad sacros ordines non promovendo (1).

SUMMARIUM

Tedaldus in Ecclesiam ab Henrico rege intrusus. — Ad limina apostolorum vocatus

(a) Corinth. II, 1. (1) Ex edit. Card. Carafae.

ad probandum legitimam sui promotionem, cum prohibitione tamen recipiendi interim sacrum ullum ordinem; — Quem eidem conferre, cui libet interdicitur episcopo, sub anathematis poena. — Quis sit pastor, quis fur, quis latro.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, fratribus et episcopis, coepiscopis Gregorio Vercellensi, Cuniberto Taurinensi, Ingoni Astensi, Ogerio Iporegensi, Opizoni Laudensi, et caeteris suffraganeis sanctae Mediolanensis Ecclesiae, obedientibus Apostolicae Sedis, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum vobis esse volumus de Tedaldo Mediolanensi clerico, quem rex praeterquam nobis literis, ac legatorum verbis promiserit, in Mediolanensem Ecclesiam posuit, quod episcopalem sedem, ad quam alia prius, quae adhuc superstes est, fuerit assignata persona, non satis ordinate suscepisse videtur. Quod cum per quosdam fideles nostros nostram requireret amicitiam, scripsimus ei, hoc nos multum velle et cupere, atque eo pacto facilimum convenire posse, si, requisitis apostolorum liminibus et nostra praesentia, causam promotionis suae puram atque probabilem ostendere vellet et posset. Ad quod exequendum amicaliter eum vocavimus, et praefixo sibi termino ad proximam synodum venturae quadragesimae, aut, si malit, ante synodum firmam securitatem veniendi ad nos, et redeundi, ex nostra parte promisimus, et dare parati sumus. Insuper etiam, ne interim aliquem de sacris ordinibus gradum recipiat, apostolica auctoritate ei interdiximus. Quod item et vobis per eam, quam beato Petro apostolorum principi debetis obedientiam, et ex nostra, quam per illum licet indigni suscepimus, apostolica auctoritate interdiximus, ut nullus vestrum ad promotionem alicuius ordinis manum ei praesumat imponere, donec oblata nobis sua praesentia, quid de introitu eius iudicandum et statuendum sit, sincera, Deo adiuvante, possimus examinationem discernere. Quod quidem cum communi consilio, et coniuncta omnium vestrorum

Tedaldus in Ecclesiam ab Henrico rege intrusus.

Ad limina Apostolorum vocatus ad probandum legitimam sui promotionem, cum prohibitione tamen recipiendi interim sacrum ullum ordinem;

Quem eidem conferre, cui libet interdicitur episcopo, sub anathematis poena.

discretionem ac iudicio, fieri permaxime cupimus, si vel illius Ecclesiae cura, vel respectus apostolicae reverentiae, aut nostra charitas vos ad hoc negotium convocare poterit. Videte igitur, ne quis vestrum, contempto hoc interdictu, ad illius pariter et sui periculum, manum extendat; quoniam si quis (quod non credimus) in ea praesumptione se occupare proruperit, continuo se a gratia beati Petri, et nostra dilectione, necnon a communione sacri corporis et sanguinis Domini sequestratum esse cognoscat. Verum id agite, ut frater ille, dum potest, dum locum habet, sibi et Ecclesiae consulat; paci vestrae, et salutis tantae multitudinis hominum pene periclitantium provideat: nec suamet praecipitatione casum petens multos secum ad commune periculum trahat. In quo nunc apparebit, quis sit pastor in vobis iniquitati aperte resistens, quis sit fur simulationem faciens, quis latro manifeste iustitiae contradicens. Considerate ergo, quomodo caute ambuletis, quia sicut durum est contra stimulum calcitrare, sic asperum est sanctae Romanae Ecclesiae contraire, cui vos tamquam matri semper oportet obedire. Dat. Romae, vi id. octobris, indictione xiv.

Dat. die 10 octobris anno Domini 1075, pontif. anno iii.

XXII.

Expositio sententiae latae in causa, quae versabatur inter Ecclesiam Rossellanam et Populoniensem super nonnullis possessionibus (1).

SUMMARIUM

Modus concordiae. — Concessio termini ad contraria monumenta producenda: — Quo expirato, si nihil fuerit prolatum, controversa bona possideat pacifice Rossellana Ecclesia.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, clero et populo Rossellanae Ecclesiae, salutem et apostolicam benedictionem.

(1) Ex edit. Card. Carafae.

Quia officii nostri est discordes ad concordiam revocare, discordiam inter Rossellanam et Populoniensem Ecclesiam graviter exortam diligenti examinatione discussimus. Tandem post varias utrimque prolatas rationes, claruit, non solum per privilegia Apostolicae Sedis, verum etiam per quoddam diffinitionis scriptum praesentia Sylvestri Papae, et clericorum romanorum iudicio confirmatum, quidquid in quaestione fuerat, Rossellanae Ecclesiae pertinere. Unde collaudatione tam episcoporum, quam etiam Romanae Ecclesiae clericorum praefatam litem eo tenore decidimus, ut investitura Rossellano episcopo deinceps concessa; si ante proximum dominicam Ascensionis festum aliquam scriptionem Populoniensis episcopus ostenderit, quae ostensa nobis, Papae Sylvestri iuste improbare videatur; Populoniensis episcopus ad reclamandum et retinendum licenter admittatur. Sin autem, ab eadem festivitate huiusmodi controversia perpetuum silentium habeat, et Rossellana Ecclesia, Apostolicae Sedis iterata definitione fulta, in perpetuum ab hac quaestione quiescat, et insuper deinceps privilegium, definitionem nostram latius continens, munitum praedia, quorum lis tantis temporibus ventilata est, sine aliqua molestatione possideat (1).

XXIII.

Confirmatio donationum Florentinae Ecclesiae a Gerardo episcopo, postea Nicolao PP. II, caeterisque factarum (2).

SUMMARIUM

Exordium. — Raynerii Florentini episcopi instantia. — A Nicolao PP. II factae donationes, concessaque privilegia confirmantur. — Praepositus et canonici sub Apost. Sedis munimine suscipiuntur; — Bonaque omnia ad eos pertinentia confirmantur. — Dignitatis privatio, — Atque anathema contra violatores privilegii huius.

(1) Forsan legendum: et insuper deinceps privilegio, definitionem nostram latius continente, munita, praedia. (2) Ex Capitulari Tabulario edidit Ughell. Ital. Sac. tom. iii.

Modus concordiae.

Concessio termini ad contraria monumenta producenda.

Quo expirato, si nihil fuerit prolatum, controversa bona possideat pacifice Rossellana Ecclesia.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Martino S. Florentinae Ecclesiae Praeposito, aliisque confratribus canonicis, tuisque successoribus, in perpetuum.

Exordium

Raynerii Florentini episcopi instantia.

A Nicolao PP. II factae donationes, concessaque privilegia confirmantur.

Praepositus et canonici sub Apostolicae Sedis munimine suscipiuntur;

Bonaque omnia ad eos pertinentia confirmantur.

Si iustis servorum Dei petitionibus satisfecerimus, procul dubio apostolica praecepta servamus. Quapropter interveniente confratre nostro Raynerio episcopo vestro confirmamus, atque corroboramus tibi, tuisque successoribus, quidquid in pagina concessionis et confirmationis, quam vester fecit vobis Gerardus, tunc episcopus, postea Romanae Sedis Pontifex, rescriptum esse constat, vel vestrae Canonicae. Quam scilicet Canonicam tuendam et defendendam per eandem paginam ipse vester episcopus sanctissimi praedecessoris mei Leonis Papae suorumque successorum auctoritati tuendam et defendendam commisit, atque supposuit, ut quieti et securi ab omni laesione permanere valeatis. Desiderio itaque ac petitione tua, ut diximus, inclinati, et praepositum atque successores canonicam vitam ducturos sub nostrae apostolicae defensionis munimine suscipimus: et bona omnia, quae vestra habet et habitura est, et sibi pertinent, Canonica, videlicet curtes, terras, et iuxta Florentinam urbem pratum Regis, campum Regis totum cum mansis et territoriis omnibus, quae in Florentina curte habet et retinet, vel sibi pertinent, praedicta vestra Canonica: curtem S. Andreae cum omnibus sibi pertinentibus: curtem de Quinto: curtem de Cintoria cum omnibus suis pertinentiis, et illam partem, quam Petrus primicerius contra canonica instituta usurpare visus est: plebem de Exinea cum curte et mansis et omnibus territoriis, decimationibus, quaecumque ad eandem plebem vel curtem pertinere videntur: insuper totum, quod Theuzo filius Lepizi pro salute animae suae in ecclesia S. Ioannis contulit, vel in eadem Canonica: terram S. Proculi in praedicta plebe: curtem de lacu, quae est infra plebem S. Petri sita; Valiam cum om-

nibus adiacentiis et pertinentiis suis: campum nihilominus Randi: similiter ecclesiam S. Petri, quae dicitur Cantuari cum suis pertinentiis, quam Gerardus venerabilis episcopus Florentinae Ecclesiae praelibatae contulit Canonicae: necnon ubicumque aliquod habere vel tenere, aut sibi pertinere videtur ipsa vestra Canonica: et quidquid Gerardus archipresbyter pro beneficio in ipsa Florentina Ecclesia tenuit, tam in decimationibus, quamque in mansis et in praediis: necnon et quaecumque Stephanus abbas ex beneficio tenuit: similiter, et quaecumque primicerii beneficia fuere; atque plebem S. Hippoliti sitam Elvae: itemque campum et hortum, qui est iuxta ecclesiam S. Reparatae: seu etiam curtes, et ecclesias, atque castellum in territorio plebium S. Ioannis Maioris, et S. Laurentii, et S. Cassiani, a finibus iugi Alpium Mucellensium usque in fluvium Sevae, quae Hieremias filius Ildeprandi pro sua filiique sui anima per chartulam concessionis praelibatae contulit Canonicae: curtes, et casas, sortes, et dominicas, et ecclesiam S. Martini cum omnibus suis pertinentibus rebus in villa de Bagnolo, quae scitur esse infra plebem S. Mariae de Pinita, quae dedere homines de Rufina in praedicta Canonica: ecclesiam S. Ambrosii cum suis pertinentiis: ecclesiam S. Mariae Novellae cum rebus suis; castrum de Scaraboni: mansum unum in Conciano: et quidquid in praedicta Canonica dedit Imelda in civitate Fesulana intus et extra: curtem de Petramala cum omnibus sibi pertinentibus rebus: et terram, quam dedit Thetberga uxor Rodulphi: et praeterea, sicut supra diximus, quaecumque vestra Canonica iuste nunc habet, aut in posterum, Domino annuente, habere contigerit, in quibuslibet rebus vel immobilibus, sive ab eiusdem civitatis episcopo datis, sive ab aliis hominibus publicis vel privatis, tibi tuisque successoribus confirmamus et stabilimus in perpetuum. Haec igitur omnia,

Quis sit pastor, quis fur, quis latro.

quae huius praecepti decretique nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis, qui in eo, quo es, ordine locoque successerint, vel eis, quorum interesse potuerit, apostolica auctoritate imperpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam temerario ausu venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicite acta deflexerit, a sacratissimo corpore ac sanguine Dei Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in aeterno examine districtae ultioni subiaceat. Cunctis autem, eidem loco iusta servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus, et hic fructum bonae actionis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, amen.

Signum Gregorii Papae septimi.

MISERATIONES Tuae, DOMINE,
SUPER OMNIA OPERA EIUS.

Datum Florentiae v kal. ianuarii per manus Petri sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis, ac bibliothecarii, anno iv pontificatus domini Gregorii VII Papae. Anno videlicet dominicae incarnationis MLXXVI, indict. xiv.

Dat. die 28 decembris anno Domini 1076,
pontif. anno III.

XXIV.

Confirmatio fundationis et donationum ab Hugone Agimnensi episcopo monasterio S. Petri Condomiensi factarum (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Decretum exemptionis ab omni cuiuslibet personae molestia, vi, infestatione, etc. — Annus census quinque so-

(1) Ex tom. II Gall. Christ. ed. 1720 inter Instrumenta Ecclesiae Condomien. num. III.

lidorum illius monetae Apostolicae Sedi persolvendus. — Confirmatio honorum ab Hugone episcopo monasterio datorum. — Abbas per monachos eligi statuitur. — Immunitas ab omni laicali servitio et gravamine. — Dignitatis privatio, atque anathema contra privilegii huius violatores.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, dilecto in Christo filio Raymundo abbati monasterii Sancti Petri siti in loco, qui dicitur Condomus, suisque successoribus, in perpetuum.

Supernae miserationis respectu ad hoc universalis Ecclesiae curam suscepimus, et apostolici moderaminis sollicitudinem gerimus, ut iustis praecantium votis attenda benignitate faveamus, et libramine aequitatis omnibus in necessitate positis, quantum Deo donante possumus, subvenire debeamus. Proinde iuxta petitionem tuam praefato monasterio, cui tu praesesse dinosceris, huiusmodi privilegia praesenti auctoritatis nostrae decreto indulgemus, concedimus, atque confirmamus; statuentes, nullum regum, vel imperatorum, antistitum, nullum quacumque dignitate praeditum, vel quemcumque alium audere, de his, quae eidem venerabili loco a quibuslibet hominibus de proprio iure iam donata sunt, vel in futurum, Deo miserante, iuste collata fuerint, sub cuiuslibet causae occasionisve specie minuere vel auferre, et sive suis usibus applicare, vel aliis piis de causis per suae avaritiae excusationem concedere; sed cuncta quae ibi iuste oblata sunt, vel offerri contigerit tam a te quam ab eis, qui in tuo officio locoque successerint, perenni tempore illibata et sine inquietudine volumus possideri, eorum quidem usibus, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, modis omnibus profutura.

Et quia Ugo episcopus idem monasterium ex bonis haereditatis suae ditatum Romanae Ecclesiae iuri contradidit, ad futuram defensionis suae cautelam constitutum est, ut singulis annis pensis quinque solidorum, moneta illius terrae, Apostolicae Sedi reddatur. Nominatim

Exordium.

Decretum exemptionis ab omni cuiuslibet personae molestia, vi, infestatione, etc.

Annus census quinque solidorum illius monetae Apostolicae Sedi persolvendus.

XXV.

Confirmatio sententiae excommunicationis latae a Diensi episcopo legato apostolico in Aniciensis Ecclesiae invasorem (1).

SUMMARIUM

Diensis episcopus Gregorii PP. vicarius in Galliarum partibus. — Invasori Aniciensis Ecclesiae non obediendum; et alius eligendus episcopus. — Anathema contra inobedientes.

Gregorius episcopus servus servorum Dei,
Aniciensibus canonicis.

Notum est vobis, qualiter Stephanus Aniciensis invasor, et simoniacus, despecto sacramento, quod nobis super corpus S. Petri de deliberatione eiusdem Ecclesiae fecerat, eam occupare, et tyrannica oppressionem affligere non cessat. Unde scire vos volumus, quia sicut confrater noster Ugo Diensis episcopus, cui vices nostras in Galliarum partibus agendas commisimus, illum excommunicavit, sic et nos excommunicavimus, et a gremio Sanctae Ecclesiae separavimus. Quapropter apostolica auctoritate praecipimus vobis, ut colla vestra de subiugo eius excutientes, ne illi adhaerentes, diabolo, cuius ipse membrum factus est, serviatis. Sed ab illo, sicut ab excommunicato, oportet caveatis; et de excommunicatione, quam incurristis coram praedicto Diensi episcopo satisficientes, ipsius consilio pastorem vobis secundum Dominum eligatis. Quod si feceritis, ab omni sacramento et obligatione, quam praefato simoniaco contra Dominum fecistis, ex parte S. Petri vos absolvimus: si vero etiam nunc nostrae salutari iussioni recalcitrare praesumpseritis, pari vos anathemate condemnatos sciatis. Dat. Bibianello x kal. apr., indictione decimaquarta.

Dat. die 23 martii anno Domini 1076,
pontif. anno IV.

(1) Ex edit. Card. Caratae.

Confirmatio honorum ab Hugone episcopo monasterio datorum.

Abbas per monachos eligi statuitur.

Immunitas ab omni laicali servitio et gravamine.

Dignitatis privatio, atque anathema contra privilegii huius violatores.

igitur confirmamus eidem monasterio illas possessiones, quas praedictus Ugo episcopus eiusdem monasterii fundator, in pago Leomaniae ex iure patrimonii sui praefato loco contulit: videlicet ecclesiam Sancti Petri, et locum Condomus, quod interpretatur *Domus sublimis*, cum omnibus suis appendiciis. Item constituimus, ut obeunte abbate, non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem fratres eiusdem loci communi consensu secundum timorem Dei elegerint. Hoc quoque praesenti capitulo subiungimus, ut ipsum monasterium, et abbates eius, vel monachi ab omni saecularis servitii sint infestatione securi, omnique gravamine mundanae oppressionis remoto, in sanctae religionis observatione seduli, atque quieti, et nulli aliqua habeantur occasione subiecti.

Haec igitur omnia, quae huius praecepti decretique nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis, qui in eorum loca successerint, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero regum, sacerdotum, clericorum, iudicum, ac saecularium personarum, hanc constitutionis nostrae paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, possessionis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi ea, quae ab illo sunt male ablata, restituerit, vel digna poenitentia illicitae acta deflexerit, a sacratissimo corpore ac sanguine Domini Redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat. Cunctis autem eidem loco iuxta servantibus, sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus et hic fructum boni operis percipiant, et apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Datum Laterani viii idus martii, per manus Petri sanctae Romanae Ecclesiae presbyteri cardinalis, ac bibliothecarii, anno tertio pontificatus domini Gregorii Papae, indictione xiv.

Dat. die 8 martii anno Domini 1076,
pontif. Gregorii anno III.

Diensis episcopus Gregorii PP. vicarius in Galliarum partibus.

Invasori Aniciensis Ecclesiae non obediendum; et alius eligendus episcopus.

Anathema contra inobedientes.

Dignitatis privatio;

Atque anathema contra violatores privilegii huius.

XXVI.

Commissum datum Bernardo S. R. E. diacono et Bernardo abbati Massiliensi, ut obtineant tutum iter sibi in Germaniam ire volenti, ad pacem componendam; praecipitque non communicandum cum eo rege, qui apostolicis mandatis non obedierit (1).

SUMMARIUM

Commissio duobus monachis data pro obtinenda securitate itineris in Germaniam. — Causa huiusmodi itineris. — Ex regibus qui Apostolicae Sedi inobediens extiterit, cum eo non communicandum. — Obedienti vero obsequendum. — Inobedientia Apostolicae Sedi scelus idololatriae. — Quod sit munus Summi Pontificis.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, archiepiscops, episcops, ducibus, comitibus et universis Christifidelibus clericis et laicis, tam maioribus quam minoribus in Regno Theutoniorum consistentibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Commissio duobus monachis data pro obtinenda securitate itineris in Germaniam.

Causa huiusmodi itineris.

Notum fieri vobis volumus, fratres charissimi, quia legatis nostris, Bernardo videlicet Sanctae Romanae Ecclesiae fidei filio et diacono, itemque Bernardo abbati religioso Massiliensis monasterii, praecipimus, ut utrumque regem, Henricum videlicet et Rodolphum, aut per se aut per idoneos nuncios admoneant, quatenus viam mihi pro discutiendo negotio, quod peccatis facientibus inter eos ortum est, ad vos, Deo favente, secure veniendi praebeant. In magna enim tristitia et dolore cor nostrum fluctuat, si per unius hominis superbiam tot millia hominum christianorum temporali et aeternae morti traduntur, et christiana religio confunditur, romanumque imperium ad perditionem perducitur. Uterque namque rex a nobis, immo ab Apostolica Sede, cui licet indigni praesidemus, adiutorium requirit. Et nos de misericordia omnipotentis Dei, et adiutorio beati Petri confidentes, parati sumus cum vestro consilio, qui Deum timetis, et christianam fidem

(1) Ex edit. Card. Carafae.

diligitis, aequitatem causae utrinque discernere, et ei praebere auxilium, cui iustitia ad regni gubernacula favere dinoscitur. Quapropter si alterutrum eorum superbia inflatus aliquo ingenio, quominus ad vos venire possimus, obstiterit, et de sua iniustitia timens, iudicium Sancti Spiritus refugerit, inobediens factus resistendo sanctae et universali matri Ecclesiae, hunc velut membrum Antichristi et desolatorem christianae religionis contemnite, et sententiam, quam nostri Legati contra eum nostra vice dederint, conservate; scientes, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam (a). Alteri vero, qui humiliter se habuerit, et iudicium (decretum vero a Spiritu Sancto, per eos autem prolatum) non contempserit (indubitanter, enim credimus, ubicunque duo vel tres in nomine Domini congregati fuerint (b)), praesentia eius illuminantur, illi, inquam, servitium, et reverentiam, secundum quod nostri praefati Legati decreverint, exhibite; annitentes, et modis omnibus ei obsequentes, ut regiam dignitatem honeste possit obtinere, et sanctae Ecclesiae iam pene labenti succurrere. Non enim a corde nostro debet excidere, quod qui Apostolicae Sedi obedire contemnit, scelus idololatriae incurrit, et quod beatus Gregorius doctor sanctus et humillimus, reges decrevit a suis dignitatibus cadere, et participatione corporis et sanguinis Domini nostri Iesu Christi carere, si praesumerent Apostolicae Sedis decreta contemnere. Si enim caelestia et spiritualia Sedes beati Petri solvit et iudicat, quanto magis terrena et saecularia? Scitis autem, fratres charissimi, quia ex quo tempore ab urbe exivimus, in magno periculo inter inimicos christianae fidei mansimus; et tamen neutri praedictorum regum neque terrore neque amore flexi, aliquid contra iustitiam et adiutorium promisimus. Magis enim volumus mortem (si hoc oportet) subire, quam propria voluntate devicti,

(a) Luc. 14. (b) Matth. 18.

Ex regibus qui Apostolicae Sedi inobediens extiterit, cum eo non communicandum.

Obedienti vero obsequendum.

Inobedientia Apostolicae Sedi scelus idololatriae.

Quod sit munus Summi Pontificis.

ut Ecclesia Dei ad confusionem veniat, consentire. Ad hoc enim nos ordinatos, et in Apostolica Sede constitutos esse cognoscimus, ut in hac vita, non quae nostra, sed quae Iesu Christi sunt, quaeramus, et per multos labores Patrum sequentes vestigia, ad futuram et aeternam quietem, Deo miserante, tendamus. Dat. Carpinetae ii kal. iunii, indictione decimaquarta.

Dat. die 31 maii anno Domini 1076, pontif. anno iv.

XXVII.

Adhortatio ad universos tam ecclesiasticos quam saeculares in romano imperio constitutos, ut imperatorem, eiusque consiliarios ad resipiscentiam inducant; quod si aliter nolint, cum eis non communicent (1).

SUMMARIUM

Dei providentia Ecclesiae suae semper praesens. — Quam perniciosum sit terrena caelestibus praeponere; principum gratiae potius, quam Dei honori inservire. — Damna per Henricum regem Ecclesiae illata. — Quam sollicite eum reducere ad bonam frugem curaverit Gregorius. — Adhortatio ad omnes, ut eum ad resipiscendum inducant. — Benigne excipiendi, qui relicto rege ad gremium Ecclesiae revertuntur. — Li autem vitandi, qui a communione regis se non subtraxerint. — Quod sit pastorum officium.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus in Christo fratribus, episcopis videlicet, abbatibus atque sacerdotibus, ducibus etiam, principibus atque militibus, omnibusque christianam fidem, et beati Petri honorem revera diligentibus, in Romanum Imperium habitantibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Dei providentia Ecclesiae suae semper praesens.

Gratias agimus omnipotenti Deo, qui propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, proprio filio suo non perpercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum (a): quia ultra meritum, ultra spem etiam bonorum hominum Ecclesiam suam prote-

(1) Ex Archiv. Vatic., ex Baronio, Carafa et ex Conciliis. (a) Rom. 8.

git, gubernat, et defendit. Scitis enim, fratres charissimi, quia hoc periculoso tempore, quando Antichristus in suis membris iam operatur ubique, vix aliquis solet inveniri, qui revera Deum et honorem eius diligit, et eius praecepta saeculari commodo, et gratiae terrenorum principum praeponat. Sed ille, qui non repellit plebem suam, et quotidie peccatores a sinistra in dexteram commutat, vos propitio ac sereno vultu respexit, et contra suos inimicos ad salutem multarum gentium erexit; ut magis vobis libeat in periculo transitoriae vitae consistere, quam aeterni Regis gloriam et honorem humanae gratiae postponere. Haec itaque facientes, non aure surda apostolorum principem dicentem transitis: Genus electum, regale sacerdotium, obedire magis oportet Deo, quam hominibus (a). Nam vestra fraternitas minime ignorat, quanto tempore sancta Ecclesia inauditas pravitates et diversas iniquitates regis (et utinam christiani et vestri) sustinuit, et quantae ruinae quantaeque calamitati ipso auctore, hoste antiquo praecedente, patuit: cui nos, fraterna dilectione et amore patris et matris eius ducti, adhuc in diaconatu positi, admonitionis verba transmisisimus, et postquam ad officium sacerdotii, licet indigni, venimus, ut resipisceret summopere et frequenter per viros religiosos procuravimus. Ipse vero quid contra egerit, et quomodo malum pro bono reddiderit, vel qualiter calcaneum suum contra B. Petrum erigendo, sanctam Ecclesiam, quam sibi omnipotens Deus commisit, scindere procuraverit, vestra novit charitas, et per omnia mundi iam personuit climata. Sed quia nostri est officii, homines, non vitia diligere, et pravis, ut resipiscant, resistere; et impietates, non homines, abhorere: auctoritate beati Petri apostolorum principis monemus vos, et ut charissimos fratres rogamus, admodo studete, illum de manu diaboli eruere, et ad veram

Quam perniciosum sit terrena caelestibus praeponere; principum gratiae potius, quam Dei honori inservire.

Damna per Henricum regem Ecclesiae illata.

Quam sollicite eum reducere ad bonam frugem curaverit Gregorius.

Adhortatio ad omnes, ut eum ad resipiscendum inducant.

(a) Pet. 1. 2.

Benigne excipiendi, qui relicto rege ad gremium Ecclesiae revertuntur.

Ita autem vitandi, qui a communione regis se non subtraxerint.

poenitentiam provocare; ut eum possimus, Deo favente, ad sinum communis Matris nostrae, quam conatus est scindere, fraterna ducti charitate revocare; ita tamen, ut nulla possit fraude recidua clade christianam religionem confundere, et sanctam Ecclesiam pedibus suis concutere. Quod si vos non audierit, et diabolum potius, quam Christum sequi elegerit, et eorum, qui pro simoniaca haeresi iam per longa tempora excommunicati sunt, consilium nobis praetulerit, divina inspirante potentia simul inveniamus, simulque statuamus, ut, Deum homini praeponentes, universali Ecclesiae iamiam pene labenti viriliter succurramus. Quicumque ex his resipuerit, qui praedictum regem non erubuerunt omnipotenti Deo praeponere, et christianam legem sine verbis, operibus tamen negare, sicut dicit Apostolus: Ore quidem fatentur Deum, factis autem negant; vos fratres mei et consacerdotes illos auctoritate beati Petri suscipite, et ad gremium Matris nostrae Sanctae Ecclesiae reducite, ut mereamini gaudium in coelo angelis Dei innovare (a). In omnibus tamen, sicut decet charissimos filios, honorem pii patris vestri apostolorum principis prae oculis habete. Quicumque autem episcoporum vel laicorum timore vel gratia humana seducti, a communionem regis se non subtraxerunt, sed ei faventes, animam suam et illius, diabolo tradere non timuerunt, si non resipuerint, et condignam poenitentiam egerint, nullam cum eis communionem vel amicitiam habeatis; isti enim sunt, qui animam suam et regis odio habent, et occidunt et regnum, patriam, christianamque religionem confundere non erubescunt. Sicut enim nobis imminet, quod per Prophetam dicitur: Si non annunciaris iniquo iniquitatem suam, animam eius de manu tua requiram (b); et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine, idest verbum correctionis a prave viventibus in-

(a) Tit. 1. (b) Ezech. 5.

crepatione (a); ita illi imminet, si non obedierit, ira divini iudicii et ultio, testante Samuele, idololatriae scelus (b). Testis enim nobis est Deus, quia nulla nos commoda saecularis respectus contra praevidos principes et impios sacerdotes impellunt; sed consideratio nostri officii, et potestas, qua quotidie angustiamur, Apostolicae Sedis. Melius est enim nobis debitam mortem carnis per tyrannos, si oportuerit, subire, quam nostro silentio, timore, vel comodo, christianae legis destructioni consentire. Sanctos quidem Patres nostros dixisse scimus: Qui pravis hominibus sui consideratione officii non contradicit, consentit: et qui resecanda non aufert, committit. Omnipotens Deus, a quo cuncta bona procedunt, meritis Dominae nostrae caelestis Reginae, ac beatorum apostolorum Petri et Pauli intercessione, corda vestra confirmet et custodiat et spiritus sui gratiam superinfundat, ut quae sunt ei placita facientes, mereamini Sponsam eius, Matrem videlicet nostram, de faucibus luporum eripere, atque ad supernam illius gloriam ab omnibus peccatis absoluti pervenire.

Data Laureti VIII kalendas augusti, indictione quartadecima.

Dat. die 25 iulii anno Domini 1076, pontif. anno IV.

XXVIII.

Sequitur in idem argumentum.

SUMMARIUM

Monitio ad episcopos et alios, ut studeant conversioni regis Henrici; — Et interim ab eius absolutione abstineant; — Eoque ad Ecclesiam non redeunte, alter rex idoneus eligatur. — Quem se confirmaturum habita informatione asserit. — De iuramento imperatrici praestito, quid agendum. — De excommunicatorum absolutione licentiam datam confirmat.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus dilectis in Christo fratribus, et coepisco-

(a) Jerem. 48. (b) 1. Reg. 15.

Quod sit pastorum officium.

Monitio ad episcopos et alios, ut studeant conversioni regis Henrici.

pls, ducibus, comitibus, universis quoque fidem christianam defendentibus, in regno videlicet Theutonico habitantibus, salutem et omnium peccatorum absolutionem per apostolicam benedictionem.

§ 1. Si literas, quibus Henricus dictus rex in sancta synodo iudicio Sancti Spiritus excommunicatus est, diligenter perpenditis, quid de eo debeat fieri, indubitanter cognoscetis. Ex illis enim intelligitur, cur sit anathematis vinculo alligatus, et a regia dignitate depositus, et quod omnis populus quondam sibi subiectus a vinculo iuramenti eidem promissi sit absolutus. Sed quia nos contra eum non movit (Deo teste) saecularis superbia, nec vana mundi cupiditas, sed Sanctae Sedis et universalis Matris Ecclesiae sollicitudo et disciplina; monemus vos in Domino Iesu, et rogamus sicut charissimos fratres, ut eum benigne, si ex toto corde ad Deum conversus fuerit, suscipiatis, et circa eum non tantum iustitiam, quae illum regnare prohibet, sed misericordiam, quae multa delet scelera, ostendatis. Estote quaeso memores humanae conditionis, et communis fragilitatis, nec vos praetereat pia et nobilis memoria patris eius, et matris, quibus non possunt nostra aetate ad imperii gubernacula inveniri aequales. Sic tamen adhibete vulneribus eius oleum pietatis, ne vino disciplinae neglecto, cicatrices eius in peius (quod absit) putrescant, et honor sanctae Ecclesiae, romanique imperii, nostra negligentia magnae ruinae pateat. Procul ab eo pravi removeantur consilarii, qui pro simoniaca haeresi excommunicati, non erubuerunt dominum suum propria lepra contaminare, et per diversa crimina eum seducendo, ad scindendam sanctam Ecclesiam provocare, et in iram Dei et sancti Petri impellere. Adhibeantur illi tales consilarii, qui non sua tantum, sed eum diligant, et saeculari lucro per omnia Deum praeponant. Non ultra putet Sanctam Ecclesiam sibi subiectam ut ancillam, sed praelatam ut dominam.

Non inflatus spiritu elationis, consuetudines superbiae contra libertatem sanctae Ecclesiae inventas defendat; sed observet sanctorum Patrum doctrinam, quam pro salute nostra eos docuit potestas divina. Quod si de his et aliis, iure ab eo exigendis, vos securos modis, quibus oportet, reddiderit, statim volumus per vestros idoneos legatos de omnibus informari, ut quid debeat fieri, communi consilio, Deo aspirante, valeat inveniri.

§ 2. Illud autem inter omnia ex parte beati Petri interdicimus, ut nullus vestrum eum praesumat ab excommunicatione absolvere, quousque eis, quae praediximus, nobis indicatis, Apostolicae Sedis consensum, et iteratum responsum recipiatis. De diversorum quidem diversis consiliis dubitamus: humanam gratiam vel timorem suspicioni habemus.

§ 3. Quod si exigentibus multorum peccatis (quod non optamus) ex corde non fuerit ad Deum conversus, talis ad regni gubernacula (Deo favente) inveniantur, qui ea, quae praediximus, et caetera, quae videntur christianae religioni, et totius imperii salutis necessaria, certa ac indubitabili promissione se observaturum promittat.

§ 4. Ut autem vestram electionem, si valde oportet ut fiat, apostolica auctoritate firmemus et novam ordinationem nostris temporibus corroboremus; sicut a sanctis nostris Patribus factum esse cognoscimus, negotium, personam, et mores eius, quantocius potestis, indicate; ut sancta et utili intentione incedentes, mereamini, sicut nobis notae causae, Apostolicae Sedis favorem per divinam gratiam, et beati Petri apostolorum principis per omnia benedictionem.

§ 5. De iuramento autem quod factum est carissimae filiae nostrae Agneti imperatrici Augustae, si filius eius ex hac vita ante ipsam migraret, non est opus adhuc dubitare; quia si nimia pietate circa filium ducta, iustitiae favens, ut abiiciatur a regno, consenserit, quid restet, vos

Et interim ab eius absolutione abstineant.

Eoque ad Ecclesiam non redeunte, alter rex idoneus eligatur.

Quem se confirmaturum habita informatione asserit.

De iuramento imperatrici praestito, quid agendum.

ipsi comprehendite. Hoc tamen videtur laudabile, postquam certum fuerit apud vos, et omnino firmatum, quod eius filius a regno removeatur, consilium ab ea et a nobis requiratur de inventa persona ad regni gubernacula. Tunc, aut nostro communi consilio assensum praebebit, aut Apostolicae Sedis auctoritas omnia vincula, quae videntur iustitiae contradicere, removebit.

§ 6. De excommunicatis autem, iam me vobis dedisse licentiam, qui fidem christianam (ut decet episcopos) defenditis, ut absolvatis, recordor; et adhuc hoc idem confirmo, si revera resipuerint, et humiliter poenitentiam egerint.

Datum Laureti III non. septembr., indict. incipiente xv.

Dat. die 3 septemb. anno 1076.

XXIX.

Absolutio regis Henrici.

SUMMARIUM

Henricus tandem ad obedientiam S. R. E. rediens humillimam publice poenitentiam egit. — Quae fuerit huiusmodi poenitentia regis Henrici. — Quem ideo Pont. ab excommunicatione absolvit. — Pro firmanda pace regni, se Germaniam iturum pollicetur Gregorius. — Hortaturque episcopos et alios, ut in fide et amore iustitiae perseverent.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, omnibus archiepiscopis, episcopis, ducibus, comitibus, caeterisque principibus regni Theutonicorum, christianam fidem defendentibus, salutem et apostolicam benedictionem.

Quoniam pro amore iustitiae communem nobiscum in agone christianae militiae causam et periculum suscepissis, qualiter rex humiliatus ad poenitentiam absolutionis veniam impetraverit, et quomodo tota causa post introitum eius in Italiam hucusque deducta sit, vestrae dilectioni sincera veritate indicare curavimus, sicut constitutum fuit cum legatis, qui ad nos de vestris partibus missi sunt.

In Longobardiam venimus circiter viginti dies ante terminum, in quo aliquis ducum ad Clusas nobis occurrere debuit, expectantes adventum illorum, quatenus ad partes illas transire possemus. Verum cum iam decurso termino hoc, nobis nunciaretur, his temporibus, prae multis (quod et nos quidem credimus) difficultatibus, ducatum nobis obviam mitti non posse, nec aliunde copiam ad vos transendi haberemus, non parva solitudine, quid potissimum nobis agendum foret, circumventi sumus. Interim vero regem adventare certe cognovimus, qui etiam prius quam intrasset Italiam, supplices ad nos legatos praemittens, per omnia se satisfactorum Deo et S. Petro ac nobis obtulit, et ad emendationem vitae suae omnem se servaturum obedientiam repromisit, dummodo apud nos absolutionis et apostolicae benedictionis gratiam impetrare mereretur. Quod cum diu multis consultationibus disserentes, acriter eum de suis excessibus, per omnes, qui intercurrebant, nuncios redarguerimus; tandem per semetipsum, nihil hostile aut temerarium ostentans, ad oppidum Canusii, in quo morati sumus, cum paucis advenit; ibique per triduum ante portam castris, deposito omni regni cultu, miserabiliter, utpote discalciatus et laneis persistens, non prius cum multo fletu apostolicae miserationis auxilium et consolationem implorare destitit, quam omnes, qui ibi aderant, ad quos rumor ille pervenit, ad tantam pietatem et compassionis misericordiam movit, ut pro eo multis precibus et lacrymis intercedentes, omnes quidem insolitam nostrae mentis duritiam mirarentur, nonnulli vero in nobis non apostolicae severitatis gravitatem, sed quasi tyrannicae feritatis crudelitatem esse clamarent.

§ 1. Denique instantia compunctionis eius, et tanta omnium, qui ibi aderant, supplicatione devicti, tandem eum, relaxato anathematis vinculo, in communionis gratiam, et sinum sanctae Matris

Ecclesiae recepimus, acceptis ab eo securitatibus, quae inferius scriptae sunt. Quarum etiam confirmationem per manus abbatis Cluniacensis, et filiarum nostrarum Mathildis, et comitissae Adelaiae, et aliorum principum, episcoporum, et laicorum, qui nobis ad hoc utiles visi sunt, recepimus.

Pro firmanda pace regni, se Germaniam iturum pollicetur Gregorius.

§ 2. His itaque sic peractis, ut ad pacem Ecclesiae, et concordiam regni (sicut diu desideravimus) omnia plenius, Deo adjuvante, coaptare possimus, ad partes vestras, data primum opportunitate, transire cupimus. Hoc enim dilectionem vestram indubitanter scire volumus, quoniam (sicut in descriptis securitatibus cognoscere potestis) ita adhuc totius negotii causa suspensa est, ut et adventus noster, et consiliorum vestrorum unanimitas, permaxime necessaria esse videantur.

Hortaturque episcopos et alios, ut in fide et amore iustitiae perseverent.

§ 3. Quapropter in ea fide, quam coepistis, et amore iustitiae, omnes permanere studete; scientes nos non aliter regi oblatos esse, nisi quod puro sermone (sicut mihi mos est) in his eum de nobis sperare dixerimus, in quibus cum ad salutem et honorem suum, aut cum iustitia, aut cum misericordia, sine nostrae et illius animae periculo, adjuvare possumus.

Promissio Henrici regis Theutonicorum.

§ 4. Ego Henricus rex de murmuratione, et dissensione, quam nunc habent contra me archiepiscopi et episcopi, duces, comites, caeterique principes regni Theutonicorum, et alii, qui eos, in eadem dissensionis causa sequuntur, infra terminum, quem dominus Papa Gregorius constituerit, aut iudicium secundum iustitiam eius, aut concordiam secundum consilium eius faciam, nisi certum impedimentum mihi vel sibi obstiterit, quo transactio, ad peragendum idem paratus ero. Item si idem dominus Papa Gregorius ultra montes seu ad alias partes terrarum

ire voluerit, securus erit ex mei parte, et eorum quos constringere potero, ob omni laesione vitae et membrorum eius, seu captione, tam ipse, quam qui in eius conductu et comitatu fuerint, seu qui ab illo mittuntur, vel ad eum de quibuscumque terrarum partibus venerint, in eundo, et ibi morando, seu in redeundo. Neque aliquod impedimentum habebit ex meo consensu, quod contra honorem suum sit. Et si quis ei fecerit, cum bona fide secundum posse meum illum adjuvabo. Actum Canusiae, v kal. februarii, indictione xv.

Dat. die 28 decembris anno Domini 1076, pontif. anno iv.

XXX.

Confirmatio primatus Ecclesiae Viennensis, et concessio privilegiorum, confirmatis, quae a praedecessoribus Pontificibus eidem concessa sunt (1).

SUMMARIUM

Exordium. — Primatus Viennensis Ecclesiae super septem provincias. — Quae sint propria vicarii apostolici. — Ecclesia Viennensis ab apostolis fundata. — Aliae civitates eidem subiectae, et potissimum Tarentasia. — Item Archidiaconia Salmo-riacensis. — Item abbatiae S. Petri, S. Andreae virorum, S. Andreae foeminarum, et S. Theodorii. — Item Romanensis Ecclesiae. — Privilegia omnia pontificia eidem confirmantur. — Item imperialia et regia. — Anathema contra violatores privilegii huius.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, Warumundo venerabili fratri Viennensi archiepiscopo, et per eum ipsius successoribus et Viennensi Ecclesiae, in perpetuum.

Cum ex Apostolicae Sedis moderatione, cui Deo auctore praesidemus, omnium, quae usquam sunt, Ecclesiarum curam gerere, et earum iustitiam conservare debeamus; praecipue tamen illis nos convenit invigilare, ac et de ipsarum iuribus, quod modo forte diminutum est,

(1) Edidit Ioannes a Basco Biblioth. Floriac. par. 5, pag. 71.

De excommunicatorum absolutione licentiam datam confirmat.

Henricus tandem ad obedientiam S. R. E. rediens humillimam publice poenitentiam egit.

Quae fuerit huiusmodi poenitentia regis Henrici.

Quem ideo Pontifex ab excommunicatione absolvit.

Exordium.

in reliquum inviolabiliter custodiatur, omnem nostram sollicitudinem exhibere, quae principales ac speciales filiae sanctae Sedis Apostolicae et appellantur, et existunt, et aliarum primatum continent Ecclesiarum. Certum quippe est, Viennensem Ecclesiam huius Sedis concessionem super septem provincias primatum tenere; ipsam Viennensem, Bituricam, Burdegalam, Auxionensem, quae appellatur Novem Populana, Narbonam, Aquensem, et Ebrudunum; in quibus Viennensi archiepiscopo, iuxta Nicolai decretum, Romani Pontificis vices agere; conventus scilicet synodales indicere, et iura ecclesiastica iuste ac regulariter, apostolica auctoritate concessum est definire. Hoc utique in privilegiis eidem Ecclesiae a sanctissimis praedecessoribus nostris collatis habetur. Hoc quoque in privilegio beatae memoriae Leonis Papae continetur. Ex quo liquet privilegio, et aliis quampluribus, et his authenticis, supra dictas VII provincias ad Viennensis Ecclesiae privilegium, utpote a beatissimis apostolis Petro et Paulo fundatae, iuste et rationabiliter pertinere. Et ut ad potestatem eiusdem Ecclesiae, secundum antiquam auctoritatem catalogi, X et VIII pertineant: definitum est, ut VII oppida vel civitates, Gratianopolis videlicet, Valentia, et Dia, Alba Vivarium, Tarentasia, Geneva, Maurienna, Viennensi Ecclesiae interim subiectae permaneant; donec quae residuae sunt, certius discussae, et plenius ventilatae, sub potestate Viennensis Ecclesiae redigantur. Porro Tarentasiam ita semper sub primatu Viennensis Ecclesiae permanere decernimus, sicut a sanctis Patribus Leone et Nicolao noscitur confirmatum. Praeterea de Salmoriacensi Archidiaconia unum nobis intimasti: consecrationes, vel ordinationes et quicquid ad pontificale pertinet officium, sicut tuus praedecessor Leodegarius, et alii praedecessores firmiter obtinuerunt; ita tibi tuisque successoribus, absque ulla inquietatione, seu diminutione, oblinere concedimus;

sed et abbatiam Sancti Petri foris portam Viennae sitam, et infra eandem urbem S. Andreae abbatias, unam monachorum, et alteram sanctimonialium: necnon abbatiam Sancti Theoderii, quam idem venerabilis confessor aedificavit, iuri Viennensis Ecclesiae per omnia subiectas esse, non dubium est. In Romanensi quoque Ecclesia, quamvis se fulciat nostrae libertatis, visis tamen imperatorum praecipis, tam in saecularibus, quam in regularibus canonicis, per consilium vicarii nostri Hugonis, Diensis episcopi, inibi ordinatis, tibi tuisque successoribus, in omnibus omnem potestatem habere, apostolica auctoritate decernimus. Quoniam igitur, dilectissime frater, qui divina dispositione eiusdem Ecclesiae regimini praes, tua veneranda religiositas ab Apostolica Sede humiliter postulavit, ut antiqua privilegia, a sanctis praedecessoribus nostris sacrae Sedi Viennae tradita confirmaremus, quoniam res digna petebatur, tui dilectione, cum eiusdem Ecclesiae debita charitate, libenter annuimus. Privilegia igitur et praedia, vel bona, quae a beato Silvestro, Leone, et Nicolao, et ab eorum successoribus, vel a Romanorum imperatoribus, seu Francorum vel Burgundiae regibus, Ecclesiae tuae sunt data vel reddita, confirmamus, et apostolica auctoritate praesenti privilegio corroboramus; ex parteque Dei omnipotentis, et beati Petri apostolorum principis praecipimus, ut futuris temporibus deinceps firma et inconvulsa permancant, et incommutabiliter consistant. Si quis autem huius privilegii nostri sanctionem violaverit, nisi resipuerit, et digna satisfactione emendaverit, sit extorris a regno Dei, et digna excommunicatione damnatus ab Ecclesia Dei efficiatur extraneus, perpetuaeque subiacet maledictioni. Data per manum Petri cancellarii II nonas martii anno Domini incarn. **CLXXVII**, indictione XV, anno pontificatus domini Gregorii VII PP. IV.

Dat. die 6 martii anno Domini 1077,
pontif. Gregorii anno IV.

dreae foeminarum, a S. Theodorii.

Item Romanensis Ecclesiae.

Privilegia omnia pontificia eidem confirmantur.

Item imperialia et regia.

Anathema contra violatores privilegii huius.

XXXI.

Confirmatio excommunicationis a legato apostolico latae contra Aniciensis Ecclesiae invasorem (1).

SUMMARIUM

Promissio Stephani Aniciensis de dimittenda invasa Ecclesia. — Quod tamen quamvis admonitus non praestitit: — Quare sententia excommunicationis una cum suis fautoribus punitur. — De oblationibus ecclesiae S. Mariae inibi esistenti interim non ferendis. — Ut episcopi huiusmodi sententiam confirmet, et populo palam faciant, iubet.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, universis Galliarum episcopis et cunctis ordinibus sub eis constitutis, quibus pro merito debetur, salutem et apostolicam benedictionem.

Notum esse volumus charitati vestrae, quod Stephanus Aniciensis Ecclesiae invasor et simoniacus iuravit nobis super corpus beati Petri, ut Ecclesiam dimitteret, et pastorem in ea secundum Dominum eligere atque constituere, per fidem adiuveret, quodcumque legatus Apostolicae Sedis cum literis nostris id eum facere per sacramentum moneret. Postea vero commonitus a confratre nostro Hugone Diensi episcopo, huius specialiter negotii literas a nobis habente, quamvis eidem vices nostras in Galliarum partibus commissemus, Ecclesiam non cessat opprimere et filios eius duplici contritione, corporali scilicet et spirituali, conterere. Unde excommunicationem, quam praedictus legatus noster super eum fecit, nos confirmamus; ipsumque, et omnes, qui deinceps consilium ei dederint, ut in hac haeresi permaneat, ex parte Dei et sancti Petri anathematizamus, donec resipiscant. Contradicimus etiam, ut nullam pecuniam aliquis offerat in podio S. Mariae, sive ad altaria, sive ad manus sacerdotum, donec Ecclesia liberetur a tam impia impressione, quia oblationes fidelium praedictum Stephanum a Deo apostatatare, atque contra eum

(1) Ex edit. Card. Carafae.

faciant superbire. Vobis autem, fratres coepiscopi, hanc excommunicationem, atque contradictionem in parrochiis vestris per diversa loca recitare, et ex parte vestra confirmare, apostolica auctoritate praecipimus. Dat. Bibianello X kal. aprilis indictione decimaquinta.

Dat. die 23 martii anno Domini 1077,
pontif. anno IV.

XXXII.

Commissio episcopo Parisiensi absolvendi nonnullos a sententia excommunicationis (1).

SUMMARIUM

Series facti. — Walterum, si culpa vacaverit, a Remensi archiepiscopo absolvi, et si iste negaverit, a Parisiensi episcopo, iubet; — Si vero in culpa ille fuerit, ad satisfactionem coarctandus. — Idem de Azone quodam canonico. — Monachis S. Lamberti, qui extraneo abbati et simoniaco obedire noluerant, excommunicationis sententiam relaxandam per eundem archiep. — Vel si hic contradicat, per eundem Paris. episcop. — Abbati vero committendum, ut de introitu suo rationem reddat coram apostolico vicario, vel in synodo, aut ad Sedem Apostolicam veniat. — Ut Cameracenses, si hominem ideo combusserint, quia simoniacos et fornicarios missas celebrare non debere assereret, excommunicet, eidem iubet episcopo. — De omnibus vero ad Apostolicam Sedem scribat. — Sacerdotes fornicarios ab altaribus omnino removendos esse. — Adhortatio ad Iosfredum, ut se Ecclesiae fidelem ministrum exhibeat.

Gregorius episcopus servus servorum Dei, venerabili fratri Iosfredo episcopo Parisiensi salutem et apostolicam benedictionem.

Vir iste, videlicet praesentium portitor, Walterus de Duaro (2) ad nos veniens, multis supplicationibus nobis institit, quatenus ei per apostolicae pietatis misericordiam consilium absolutionis nostro interventu impenderemus apud confratrem nostrum Remensem archiepiscopum, qui eum excommunicaverat; indicans nobis, quod

(1) Ex Archiv. Vatic. (2) Forsitan Duaco.

Primatus Viennensis Ecclesiae super septem provincias.

Quae sint propria vicarii apostolici.

Ecclesia Viennensis ab apostolis fundata.

Aliae civitates eidem subiectae, et potissimum Tarentasia.

Item Archidiaconia Salmoriacensis.

Item abbatiae S. Petri, S. Andreae vicariorum, S. An-

Ut episcopi huiusmodi sententiam confirmet, et populo palam faciant, iubet.

Series facti